

ה. ש. בן-אברם

מעשה במגדל עתיק

מעין אגדה

הנפשות הבודלות:

הממונים על שער ארטונו של הנסקד.

שומר הסף א'

שומר הסף ב'

שומר הסף ג'

רעבים.

אלמים.

פסחים וקטעים.

גדמים.

חרשים.

גבנים.

מצורעים.

מנגנים.

עלמות מחוללות.

איש גבה קומה.

צעירים, כעשרים במספר, תלמידים.

המון אנשים, נשים וסף מן העיר אשר בשלש.

במשרת אלם בארמון.

מערכה ראשונה.

על הר מחוז לעיר עומד ארמון עתיק. מעל גגו מתנשא מגדל גבוה, שראשו בשמים. כתלי הארמון והמגדל אפורי-כחלים. בסדקים ובחרכים צץ אזוב ירוק. שער הברזל הסגור מכוסה כולו הלורה מרוב ימים. תריסים שחורים, מוגפים מבפנים, מכסים את לוחות החלונות ואין לראות ואין לשמוע כלום ממה שנעשה שם. לפני הארמון מגרש גירל ורחב ידיים.

כתלי הארמון מבוזק והמגרש שלפניו מקושטים: דגלי משי ורקמה, ורי פרחים, מקלעות של עלים ירוקים. לפני השער ובאמצע המגרש עומדות שתי קתדראות, מרופדות ארג אדום ומקושטות ככתלי הארמון. לפנייהן, על הקרקע, שטיחים ומרבדים: - חג הנסיך.

מרחוק, בעמק, עיר גדולה. מעשנות של בתי חרושת, באי חומה גבוהים, גגות ברזל. מן העיר, אל שער הארמון, עולה, דרך המגרש, מסלע כבושה, משני עבריה אילנות ענפים. צהרים. המגרש מלא אדם: אנשים, נשים וטף.

על ספסל עץ נמוך, על יד השער, יושבים שומרי הסף, שלשה זקנים גבהי קומה, מדיהם שחורים, ארוכים, רחבים ונקיים, דומים במקצת לכהנים קתוליים.

על הבמה שורת ערביביא של קולות וחנועות, האנשים מהלכים איך ואיך, מסתכנים, משוחחים. ניכר באם, שהם מחכים לאיזה דבר.

זמן לזמן עיניהם מנידמות מאל דן אל המגדל שבראש הארמון. שומר הסף א' מתרומם כבישי ועיניו הקהל פונות אליו.

הקהל.

- הנה!
- הנה הוא מתהיל.
- הביטו, הביטו!
- ראש שומרי הסף קם.
- הנה מתחיל הרג.
- הרואים אתם?
- עוד מעט ויתחיל זחג.
- כמו אשתקד.
- הכל יהיה כמו אשתקד?

- כן, כן, הכל.
- ועד הליכה ימשך החג?
- עד הצות.
- ואפשר גם עד הבוקר.
- לא, עד הבוקר לא יארך.
- הסו! הסו!
- הביטו נא, הביטו!

שומר הסף א' נותן אות במקל הקטן שבידו, ובתוך הארמון, מאחרי השער הסגור, מתחיל הומה פעמון נחושת גדול. כזה שבבתי התפלה הנוצרים. הקהל זוקף אזניו ומקשיב מתוך זרות קודש. אין פותח פה.

ראש שומרי הסף מרים שוב את מקלו והפעמון מחריש. שני השומרים האחרים קמים אף הם ועומדים מימינו ומשמאלו של הראשון. הוא מרים עוד פעם את מקלו ובתוך הארמון תוקעים בשופרות. לאחר רגע נוספות על השופרות חצוצרות אחרות. הקהל מקשיב.

על הדרך נראית תהלוכת חג, בעלונה מן העיר שבעמק. דגלים, מרכבות מקושטות, המון רב לבוש בגדי חג. הקהל מפנה דרך לתהלוכה. במדה שזו מתקרבת, מתגברת תרועת החצוצרות. לבסוף נליוס אליה גם תופים אחדים, התהלוכה עוברת את המגרש, מסביב לקתדרא, וממעכבת. בשורות האחרונות גדול הדק: צר המקום לאוכלוסי העיר המרובים. החצוצרות והתופים נחרישים.

שומר הסף א'.

יחי נסיכנו הקוסם!

הקהל (מריע).

- יחי הקוסם, הידר!

- הידר! הידר!

כל הדגלים מוטים כלפי הארמון: נראים כמשתחווים.

הקהל

- יחי אדוננו הקוסם!

- יחי הנסיך הגדול!

- הידר! הידר!

הארכיסטרה, שקנתה לה בינתיים מקום על הקתדרא שבאמצע הבמה, פותחת בנגינה.

נערות מבין הקהל חופנות מלוא חפניהן פרחים מן הסלים וזורקות אל החלונות והשער הסגורים.

פרחים יחידים נתלים בוזיו הכתלים, השאר נופל לקרקע.

הארכיסטרה מפסיקה נגינתה.

הקהל.

- הכל כדאשתקד.
- לא. אשתדא נתרבה מספר החצוצרות.
- וגם מספר התופים.
- גם הקהל רב ועצום היום.
- ואין המגרש מכיל את כולו.
- ראו נא, הדרך עד העיר כולה מלאה אדם.
- מה טוב שהקדמנו לבוא! אלמלי אהרנו, לא היינו רואים דבר.
- אשתקד אחרתי ולא שמעתי אפילו את הנאומים. לפיכך הקדמתי היום.
- מה יפה מזג האויר!
- ביום חג הקוסם האויר יפה תמיד.
- איני זוכר שירד גשם ביום הזה מעולם.
- גם אני.
- גם אני.
- הקוסם מצוה על השמים, שיהיו טהורים ביום הזה.
- הבאמת?
- הרי אין דבר נמנע ממנו.
- וגם על השמים יש ביכלתו לצוות!
- על הכל! על הכל!
- ואני זוכרת כי לפני חמשים שנה, בעודי ילדה קטנה, ירד גשם ביום החג.
- גם לי ספר אבי כזאת.
- ודאי הכעיסו אז יושבי השפלה את הנסיך, כי השבית את חגם.
- אותה שנה הרבו ודאי יושבי העיר לחטוא לו.
- גם היום, לפני עלות השחר, נראה ענן ברקיע.
- ויעבור.
- עכשיו טהורים השמים כיריעת תכלת חדשה.
- אשתקד היה עדיין בעלי חי ונשא את הדגל הירוק הוא עם רקמת הזהב.
- עכשיו מחזיק הנפח הזקן מרחוב המורד את הדגל הירוק בידו.
- מה יפים קשוטי הארמון היום!
- ולי נראה כי אשתקד היו יפים עוד יותר.
- לא, לא, ראו נא את המקלעות הללו. נדמה כי העלים הם של משי.
- של קטיפה.
- לא, של משי. נוצצים הם, כאלו זה רוחצו בטל.
- מי קשט את הכתלים?
- האם שלשה הזקנים הללו?
- וכי מעטים הם המשרתים בארמון?
- אבל איש לא ראה אותם בעבודתם.

- שומרי הסף אומרים כי היציאה מן הארמון אסורה עליהם.
 - איך קשטו אפוא את הכתלים מבחוץ?
 - ומתי הספיקו לעשות את כל זה?
 - אתמול בערב טילתי כאן עם חתני ועדיין לא היה כלום.
 - ואני עברתי פה בלילה. הארמון היה דומם ומחריש כמו תמיד. החלונות
 היו מוגפים מבפנים ואף ניצוץ אחד של אור לא נראה בו. כאלו ישן.
 - הארמון נראה תמיד ישן.
 - גם עכשיו.
 - מקושט הוא מבחוץ. אולם מבפנים אין בו רוח חיים.
 - כאלו מהלכים בו צללים דוממים.
 - וגם הם נרדמים ודאי.
 - והחצוצרות?
 - והפעמון?
 - והשופרות?
 - שמא תקעו צללים בשופרות?
 - מכל מקום אינם ישנים.
 - הנסיך אוהב מנוחה.
 - זקן הוא.
 - המשרתים בארמון - כך סחה לי אמי זקנתי - מהלכים על ראשי
 כהונות רגליהם.
 - ואינם מדברים אלא בלחש.
 - לא בלחש אלא ברמזים.
 - כצללים ממש.
 - אמאי, למה נדמו המנגנים?
 - עוד ינגנו, בני. כל היום ינגנו.
 - ולמה הם מפסיקים?
 - כי עיפים הם וזקוקים למנוחה.
 - ומי תקע שם בשופרות, אמאי? הקוסם?
 - איני יודעת, בני, אבל לא הקוסם.
 - הוא אינו יודע לתקוע בשופר?
 - אל תפספס, קטני, הנסיך יודע הכל.
 - הכל? גם לרקוד על רגלו האחת, כמוני?
 - אל תפספס.
 - גם לעמוד על ראשו הוא יכול, אמי? לעמוד על ראשו כצועני הקטן
 אשר בקרקס?
 - חדל, הוא יכעס, הקוסם.
 - למה יכעס?
 - כי חוטא אתה בדבריך.

— וכיצד ידע הקוסם ? הרי לא שמע.
— הוא יודע הכל.
— הרי אינו כאן.
— אל תפטפט, הוא שומע ורואה את הכל

— מה יהיה עכשיו, אבי ?
— נאומו של ראש שומרי הסף.
— כיצד אתה יודע את הכל, אבי ?
— גם אשתקד היה כך.
— ואני איני זוכר דבר מאשתקד.
— כשתגדל, תזכור.
— ומה יהיה אחר הנאום ?
— הס, הנה הוא עולה על הבמה.
— מי עולה ?
— ראש שומרי הסף.
— איני רואה...
— כשיעלה, תראה.

— הסו ! הסו ! הסו !
— הנה הוא מתחיל.
— הקשיבו...
— ראש שומרי הסף פותח בנאום.
— הנה עלה.
— הסו ! נאום הפתיחה.
— הסו ! הסו ! הסו !

שומר הסף א' עולה על הקהדרא הקטנה שלפני שער הארמון. בקהל כמה תנועה דומה לזו שבתיאטרון עם הרמה המסך. מדגישים ומשתוקים זה את זה, משתאליט, מכנחים חטמיהם, נותקים בניהם וכובעיהם על ראשיהם, מוחים את הזעה מעל פניהם. אחר רגע בחיות הדומה, הוא מתחיל בנאום.

שומר הסף א'

קהל! מאד נכבד! בשם הנוסיך הגדול ועל פי פקודתו הנעלה אני נוטל לך את הכבוד הרב לפתוח את הגיגת היום, זה שנים רבות שביום זה מתכנסים כל יושבי העיר, נתיניו והנאמנים של הקוסם הגדול, במגרש זה, וחוגגים ברוב פאר והדר את החג, שהוא, ברוב טובו והסדר, הואיל לתת להם, למען ינחתו יום אחד בשנה מעמלם ועבודתם יום יום ולמען יראו את פניו מילם, אנשים נשים וטף, יודו לו על רוב הסדי, וברכותיה

על טובו ויתני לו את משאלות לרם. כאב רחמן הדואג לבניו הקטנים, כן דואג לכם הקוסם הגדול. כאב רחמן הקורא מזמן לזמן לבנו הקטן ושואלו לחפצו ורצונו, כן קורא לכם אביכם הגדול. וכמו שהורים רגילים לערוך מזמן לזמן משתה לבניהם ובגותיהם, כן נתן לכם הקוסם הגדול את היום הזה לשמחה ולששון. כל עבודה לא תעשה ביום הזה. לתפלה והודיה, לשיר וזמר, למאכל ומשתה, למחולות ורקודים נתן לכם היום הגדול והקדוש הזה.

הנה אתם עומדים לפני ארמונו הנגהדר. כאשר נטויות עיניכם ברגע הזה אל עמודיו הגביהים והעתיקים, כן יהיו לבותיכם מפנים כל ימות השנה אל אדוניכם. נתינים נאמנים יהיו לקוסם הגדול למען ייטב לכם כל הימים. כי גם הוא, אדון ארצכם הגדול, היושב בהיכל הזה, איננו יודע מנוח, וכל הגיונותיו רק בכם, בניו האהובים. מן הארמון הוא נשקף אליכם ורואה את כל אשר אתכם. הרואים אתם את המגדל הזה? מראשו הגבוה הוא נבט ורואה את הנעשה בכל רחבי ארצו בכל גבולותיה. אין נסתר מפניו. יודע הוא את הנעשה בתוך בתיכם פנימה וגם את העולה על לבכם. משם, ממרומיו, הוא שומע את כל בקשותיכם. משם הוא רואה את צרכיכם ומשאלותיכם. מעשיכם הטובים והרעים גלויים לפניו. מחשבותיכם ומאוייכם, צדקתכם ורשעתכם, עונותיכם ותשובתכם, קללתכם ודמעתכם — אליו הם באים. כי הוא אדוניכם! והוא שופטכם! מאזני המשפט בידו והוא שוקל ומונה אחד לאחד את כל מעשיכם. בספר גדול הם נכתבים ושנה שנה ביום הזה, יום החג הגדול, הוא דן את דינכם. יהיו נא לבותיכם ונפשותיכם טהורים לפניו — כי אשרי האיש היוצא צדיק ביום הדין הגדול. ואוי אוי לו לאומלל אשר יאמר לו: — רשע. את מיטב ארצו, מבחר שדותיו וגניו הפורחים, מעינות הבדולח ופרחי העמקים, זוהר השמש וברכת גשמי הקיץ נותן הנסיך להולכים בדרכיו, לשומרים מצויו והוקותיו. להם הכין את הדגים ביאורות ואת כנפי הרננים ביערות. בניהם ובנותיהם לא ידעו רע ובביהם ישכנו השלום והשלחה. ימיהם יארכו על פני האדמה, אדמת ארצו הרחבה והמבורכת.

וצחיהי שממה, מעינות אכזב, שדות שדפון חליים ומדוים, מארת יום ומגור לילה יהיה גמול הרשעים. ביתם לא ידע שלום ובניהם ובנותיהם ימקו בעון האבות. השמד ישמדו מתחת השמים וזכר לא ישאר להמה. משפט הנסיך משפט צדק הוא. אולם יש אשר אין אתם מבינים אותו ואת משפטיו. אל נא ירום לבבכם. אל לכם לשכוח כי אין אתם בלתי אם יושבי העיר אשר בשפלה, ולא לכם לרדת לסוף דעתו של האדון הגדול. לא לכם להרבות חקירה בדברים כאלה. כי יש צדק עליון ומשפט גבוה. מה אתם, יושבי העמק, יודעים? והוא, הנסיך הגדול, מביט ממרום המגדל הרם ורואה את אשר לא נתן לכם לראות, שומע את אשר לא נתן לכם לשמוע ויודע את אשר לא ידע איש מכם עד עולם. צדקתו נוקבת תהום ומשפטו עומד לעד. וההרו לנפשותיכם ואל תחטאו בלבבכם! אל תתחקו אחרי גזרותיו ואל תרהיבו עוז בנפשכם לחקור את דרכיו. קבלו באהבה את כל הבא לכם מידו — כי על כן יושבים אתם בארצו. הוא נסיככם ואהם נתיניו. הוא אביכם ואהם בניו.

אמנם מרובים ביניכם קשי היום, הסובלים והנענים – אליהם, ביחוד אליהם, אני מכוון את דברי. יודע אני: אין אדם חוטא מרוב טובה. יוהרו נא, שבעים ושבע יהיו נזוהרים על נפשם. שלא יביאם צערם לידי חטא. יבואו הנה, אלי, יתנו לי צרותיהם ויבקשו מלפני הקוסם הגדול, וגם אני אבקש מלפניו על נפשם, ואף יאמרו נואש. יקוו ויוחילו לחסדו הגדול!

שנה על שנה, זה שנים רבות, מחקשטים ביום זה הארמון והמגרש שלפניו וכל העם מקצה ארץ הנסיך ועד קצה בא הנה לחוג את חגו. משנה לשנה הולך הקהל ומתרבה, משנה לשנה הולך וצר המקום במגרש הרחב. אולם אל נא ידאגו העומדים מרחוק, כי אין קרוב ואין רחוק לפני הנסיך הגדול. ממרום מגדלו הוא רואה את כלם, יודע את צרכיהם ואת משאלות לבם, שומע את תודתם וברכתם.

בבואכם הנה קדם את פניכם בתרועת חצוצרות ומצהלות תופים. השמש בגבורתו מאיר ממרום השמים ואדונכם נבט אליכם מראש המגדל ושמח לקראתכם, לקראת בניו היקרים. הוא רואה את הדגלים המתנופפים באויר, את סלי הפרחים בידי הנערות, חעדיים והקשוטים שעל בגדי החג שלכם, את פניכם הצוהלים ועיניכם המזוהרות, הוא רואה אתכם, והנה אתם רוחשים לו תודה על טובו הרב והוא מקדם את פניכם בצחוק רצון, צחוק טובה וגדיבות של אב זקן, אשר הקיפוהו בניו האהובים.

אכבדה נא למסור לכם בשם הנסיך הגדול את תודתו על כל הכבוד הרב הזה אשר אתם עושים לו ולהבטיחכם כי עד עולם לא יסיר את חסדו ואמתו מכם. האדמה לא תמנע מכם את יבולה והשמים את גשמי נדבתם.

הוא מרים את ידיו מעל לראשי הקהל ומברך.

– יהיו הימים הבאים לקראתכם ימי שלום ושלווה. יאיר לכם השמש וירעף לכם הטל בעתו, שמחת היום הזה, שמחת החג הגדול, תאריך לכם כל דימים ולא תדעו עמל ודאגה.
שאו שלום!

שומר הסף א' מוריד את ידיו. הקהל מריע לעומתו והנערות זורקות פרחים אל הבמה.

הקהל.

– הידד! הידד!
– יחי הקוסם הגדול!
– יחי ראש שומרי הסף!
– הידד! הידד!

שומר הסף א'.

עתה, הקהל הנכבד, נתחיל בשעשועי החג!

על הבמה הגדולה, שבאמצע המגרש, מתחילים המנגנים לתקן את כליהם. מתוך הקהל יוצאות ומתקרבות אל הבמה הקסנה שתי

חבורות של עלמות בשמלות צהורות וזרי פרחים לבנים בראשיתן. הארכיסטרה נכונה להתחיל בנגינה, הנערות נכונות להתחיל במחולות מקהלה, אינן מחכות אלא לצלילי המוסיקה הראשונים, אולם - עוד לפני כ"יות שומר הסף את דבריו נראה מרחוק מחנה חדש של בני אדם לבושים סחבות, יחפים ופרועי ראש וזקן. ידיהם הרפות נופלות על טהניהם, עיניהם גדולות ובלטות, תנועותיהם מהירות וקדחתניות. הקהל מקדם את פניהם באיבה גלויה, נרתע מפניהם ומפני: להם מקום כמי שמתרחק מן הטומאה או מהולה במחלה מיבוק.

מעט מעט הם נכובשים להם דרך בין ההמון הרב ונגשים עד לבמה, שעומד עליה ראש שומרי הסף, זהו מחנה הרעבים.

הקהל.

- הללו מי הם ?
- למה באו לכאן ?
- חוצפה כזו לביא לכאן בבגדים כאלה !
- ויחפים...
- שערות ראשם פרוצות...
- וידיהם מטואבות...
- מי הם ? מי הם ?
- ריח רע נודף מהם.
- מה להם כאן ?
- מי הם ? מי הם ?
- הרעבים. אלו הם הרעבים.
- מה להם פה ?
- הגם הם מבקשים לחוג אתנו ?
- פניהם זועפים.
- אין זאת כי באו להשבית את החג.
- למה נתנו להם לבוא עד הלום ?
- ילכו להם כלעומת שבאו.
- שמא אומרים הם לקבץ כאן נדבית ?
- לא זה המקום.
- ולא זו העת.
- הביטו, בשלהם לא התחילו עדיין המחולות.
- מי נתן להם לבוא לכאן ?
- מה מרובים הם !
- לא ידעתי כלל, שרבים כל כך הרעבים בשפלה.
- מה היא סבת רעבונם ?
- איני יודע.
- גם הם אינם יודעים.

נרפים הם ועצלים ועל כן אינם מוצאים לאכול.
אמללים הם.

אם כך ואם כך טעונים הם רחמים.
אמללים. מחיים כגלה טוב המות.
אולם מה להם כאן ?

למה באו להשבית את חננו ?
וכי אנו אשמים ברעבונם ?
כלום אנו מונעים לחם מפיהם ?
ילכו נא מכאן !
ילכו כלעומת שבאו !

אחד ממחנה הרעבים. (אל שומר-הסף י"ג)

אדוננו, ראש שומרי הסף, רעבים אנו !

שני.

נוצים אנו ברעב ככלבים עזובים.

שלישי.

זה שלשה ימים שלא בא כל אוכל אל פי.

רביעי.

בכל ימי תני לא היה גם יום אחד, שאכלתי בו לחם לשובע.

אשה ותינוק על זרועה.

הילד יונק את דמי ואת לשד עצמותי, ואני זה לי היום השני שלא
סצמתי טעם לחם...

זקן.

בימי חיי הארוכים למדתי לשאת רעב וצמא, אך עתה יחר המוח
בעצמותי ואין לי כה לשאת עוד.

שאר הרעבים.

עבדים נאמנים אנו לנסיך הגדול. למה הוא מיסר אותנו קשה כל כך
על לא עול בכפנו ?
זקן אתה ושנה שנה אתה סח לנו על הסדו הרב ועל טוב לבו של
הקוסם הגדול - והנה אנו מתים לעיניך.

ילד.

אני מבקש לחם מאמי והיא צובטת את בשרי עד זוב דם...
הרעב לוחט בי ביום, ובלילה אוכלת צנה את בשרי : מעל לראשי אין נג.

— ככלבים מצורעים או משוטטים ביום ובליילה ברחובות העיר...
 — מיללים או כזאבים בלילות החורף.
 — בעלי נשתגע מרעב, נשתגע ומת. וגם אני דעתי נטרפת עלי...
 — ארצו של הנסיך הגדול גדולה ורחבה, השדות מלאים בר — ואנו
 מתים לעיניך.

— עבדיו הנאמנים אנחנו — למה הוא מיסר אותנו ככה ?
 — במה חטאנו לו ? במה חטאנו לו ?
 — מה עול מצא בנו ?
 — ראש שומרי הסף ! רעבים אנו...
 — ראש שומרי הסף ! רעבים אנו...
 — רעבים אנו !
 — היינו מחטטים באשפתות ואוכלים את שירי סעודותיהם של השבעים,
 אולם מספרנו הולך ורב ואין הפרורים הללו מספיקים.
 — החלונו לצוד עכברים ולאכלם — והנה תמו כבר העכברים מן הארץ ;
 מספרנו הולך ורב, הולך ורב.

שומר הסף א' מרים ידו לאות כי רוצה הוא לדבר. הרעבים
 משתתקים. בקהל דממה.

שומר הסף א'.

אחי הרעבים...

אולם מחנה שני, שהקריב בינתים אל הבמה מן הצד השני,
 אינו ניתן לו להמשיך את דבריו.
 גם מחנה זה עלה מן העיר והצה לו דרך בין הקהל, שנרתע
 מפניו. זהו מחנה של בעלי מום : עורים, פסחים, קטעים, גדמים,
 אלמים, מוכי צרעת וגבנים מסודרים שורות שורות כגוד של צבא.
 העורים מגששים במקלותיהם, הפסחים והגדמים בקבותיהם, האלמים
 פוציאים מפיהן מזמן לזמן הברות מקוטעות ומשונות, המצורעים
 מתגרדים, הגבנים משתעלים.
 ברגע שראש השומרים מתחיל את דבריו הם נגשים אל הבמה
 ועומדים על יד מחנה הרעבים, באופן ששני המחנות מקיפים אותה.
 משני עבריה, ורק הכותל הסמוך לשער הארמון נשאר פנוי.

מחנה בעלי המום במקהלה.

— אדוננו, ראש שומרי הסף, אמללים אנו...
 — אמללים אנו, אמללים אנו !

העורים.

— אין אנו רואים כלום, אין אנו יודעים כלום.
 — אין אנו יודעים את העולם המקיף אותנו.
 — אין אנו יודעים את אבותינו.

- על פרשת כל הדרכים אנו פושטים יד.
- אין הנשים נשאות לנו.
- אמללים אנו: אין אנו יודעים צחוק ושמחה.
- הכל רצים, נחפזים וממהרים, ואנו לבדנו מפגרינו תמיד.
- הכל הולכים לפנינו, ואנו נשארים מאחור.
- תמיד מאחור!

הגדמים.

- אדוננו ראש שומרי הסף, אמללים אנו.
- ידינו נכרתו ואין אנו יכולים לעבוד.
- אין לנו דבר.
- מי עוד כמונו זקוק לעזרתם של בני האדם
- אם לא יאכילונו, נגוע ברעב
- אם לא ישקונו, נמות בצמא.
- אם לא ילבישונו, נקפא בקור.
- אם לא יסירו בגדינו מעלינו, יבלו על בשרנו.
- אם לא ירחצונו במים, נחנק מחלאה.
- אם לא יחפפו ראשינו, יאכל אותנו הכנב.
- אם לא יגנו עלינו, יטרפנו הכלבים.
- העורבים יאכלו אותנו כאוכל פגרים מתים.
- העכברים יכרסמו אותנו בשניהם, ככרסם שק קמה.
- במה נגן על חיינו?
- אמללים אנו, ראש שומרי הסף, אמללים, אמללים...

המצורעים.

- גם אנו, אדוננו ראש שומרי הסף.
- אש אוכלת את בשרנו.
- בעודנו בהיים אנו הולכים ונרקבים.
- חתיכות, חתיכות נושר בשרנו מעלינו.
- אחד אחד נושרים אברינו.
- הצחנה עולה מבשרנו.
- פצעינו שותתים דם שחור ומסריח.
- בזוים ומאוסים אנו על בני האדם...
- נסים מפנינו כנוס מן המגפה...
- מתרחקים מד' אמותינו.
- מי כמונו בודדים בעולם?
- מי כמונו עזובים בעולם?
- גם להושיט לנו ידם לעזרה מפחדים בני האדם.
- בראותם אותנו מרחוק הם נסים ונמלטים על נפשם.

— נשימתנו מרעילה את האויר מסביב.
 — התולעים אינם נוגעים בנו מיראתם את הרעל.
 — הטבע כולו מתאכזר אלינו.
 — העולם כולו מתנכר לנו.
 — עקרים של ברזל דשים את בשרנו ביום ובלילה, ביום ובלילה,
 ביום ובלילה...

— והקדחת אוכלת את נפשנו...
 — אנו צועקים ואין שומע לנו.
 — אנו נאנקים והרוח לועג לנו.
 — אנו קוראים למות והוא אינו בא.
 — אנו נושאים בשרנו בשנינו ומתגרדים...
 — כל ימי חינו אנו מתגרדים...
 — אולם אין זה מקל את היסורים.

הגבנים.

— גם אנו אמללים, אדוננו ראש שומרי הסף, גם אנו!
 — ראה מה קטנים אנו וחלשים.
 — והחטוורת כבדה כהר.
 — כטלע היא מעיקה על לבבנו.
 — ובני האדם בזים ולועגים לנו...
 — זקוקים אנו לעזרתם והם בזים לנו.

כל המחנה.

— ההישה לנו עזרה, אדוננו ראש שומרי הסף.
 — הנסיך — כך שמענו מפיו — רב הסד הוא: ירפא נא אותנו...
 — הרי נתינו, נתינו הנאמנים אנחנו...
 — במה אנו גרועים משאר בני האדם?
 — במה הטאנו לו?
 — על מה הוא מיסר אותנו ככה?

מחנה הרעבים ומחנה בעלי המום יחד.

— במה חטאנו?
 — ואם הטאנו הרי אמרת כי הוא מרבה לסלוח.
 — מה תועלת יש לו בצנויינו ומה צורך בצעדנו?
 — הוא אדוננו ואנו עבדיו: ירחם נא עלינו.
 — כי אין לסבול עוד! אין לסבול עוד! אין לסבול עוד!

בשעה שהללו טוענים לפני שוכר הכף העומד על הבמה
 מהחילה חסיסה בהטון. מעט פה, מעט שם מתלושים ומשוהחיס.

הקהל.

- השביתו את החג...
- מה כרובים הם !
- למה באו ביום החג ?
- גם בינינו, בין הקהל, מרובים בעלי היסטוריה. מה בכך ?
- נצא גם אנו ונבקש...
- שמא אלך ואבקש גם אני
- גם אני,
- גם אני,
- נלך ונבקש יחד.
- כמוהם.
- כמוהם...

אחד אחד הם יוצאים מבין הקהל, מתיחדים לאגודה ומסתדרים
שורות שורות. בן-רגע והנה מחנה חדש מקיף את הבמה מן הצד
השלישי.

המחנה השלישי.

- גם אנו אמללים.
  - גם אנו ! גם אנו !
  - יתום אני מאב ואם.
  - ואני אם שכולה.
  - ואני עקרה.
  - חתני מת ביום החתונה.
  - אשתי הלכה אחר מאהבה וביתי נשאר שומם.
  - בעלי עובני.
  - ובעלי שלי שותה שכור ומכה אותי יום יום לעיני כל השכנים והשכנות.
  - אשתי בגדה בי.
  - אהובתי נשאה לאחר.
  - בתי ילדה לזנונים.
  - בני העלם אבד עצמו לדעת.
  - ביתי נשרף באש.
  - זקן אני ובני גרשוני מביתי.
  - רוח רעה מבעתתני בלילות.
  - עשיר הייתי וירדתי מכל נכסי.
  - גביר הייתי והנה תש כחי וגבורתי נטלה ממני.
  - אוצרות של זהב וכסף היו לי, גנים ופרדסים, שדות וכרמים ועתה
- אין לי כל.
- ספינותי נטרפו בים.
  - ברד הכה את כל הקמח אשר בשדותי,

הייתי מהולל ומפורסם בשער בני רבים ועתה נשכחתי מלב.
 יפה הייתי ועתה נשחת תארי,
 כשרון היה לי — ואיננו.
 בני היחיד חולה וסכנה נשקפת לחיי.
 אמי גוססת.
 אשתי מקשה ללדת.
 אמללים אנו! אמללים אנו!

שֵׁשֶׁה המהגות יהד.

כולנו אמללים!
 כולנו... כולנו... כולנו...
 ירחם נא אותנו הנסיך הגדול!
 כי במה אנו גרועים משאר יושבי נאָרץ?
 במה אנו גרועים מהללו?
 מהללו... מהללו... מהללו...

מאת ידיים מורמות כלפי הקהל החוגג, הנערות המחוללות
 והילדים עם סלי הפרחים שביניהם.

שומר הסף א'.

אחי האמללים! הזורו בנפשתיכם ואל תחטאו לאדונכם הנסיך. יודע אני,
 נפשכם מרה עליכם, נפשכם מרה עליכם מאד! יסורכם רבים מנשוא. אבל —
 למה באתם להשבית את חג אדונכם הטוב והמטיב?
 ראו נא את המגדל ואת ראשו המתנשא לשחקים! וכי אין הוא מכניס מרפא
 ומנוחה לתוך נפשתיכם החולות והמעונות? זכרו כי יש עין צופיה והיא מונה
 אחד לאחד את כל מכאוביכם, אהת לאחת את כל דמעוטיכם. קו ויחלו לחסד
 הנסיך אשר אם גם יאחר בוא יבוא. בטחו בו, כי בו לבדו ישועתכם, אל תתיאשו
 ואל תחטאו בלבבכם, אחי הרעבים, החולים והעלובים! נתינים נאמנים אתם,
 היו נא נאמנים גם בשעת צערכם. מי שאינו בוגד מרוב טובה — היחשב לו הדבר
 לצדקה? יודע תדעו כי אין היסורים באים אלא לנסותכם, חזקו ואמצו למען תעמדו
 בנסיון. הענויים והצרות ימרקו חטאותיכם ובבא יום הדין תעמדו לפני אדונכם
 ונשיאכם טהורים וזכים כביום הולדתכם. אז תפקחנה עיני העורים ושפתי האלמים
 האמרנה שירה, קשי היום יצהלו וירוננו ונכאי הרוח ימחאו כף.
 הנה כלכם עומדים מסביב ונפשכם הוגה נכאים; צער ויאוש נשקפים מעיניכם
 וכנפי נשמותיכם הרצוצות נופלות, אולם אל נא תאמרו נואש, אחי המסכנים.
 בטחו בנסיככם כי מושל צדק הוא וממלכתו נכונה על האהבה הגדולה.

שומר הסף ב'.

ועל הצדק.

שומר הסף ג'.

ועל האמונה התמימה.

שומר הסף א'.

חזקו ואמצו, אחי הסובלים, ואני אבקש עליכם מלפני הנסיך.

שומר הסף ב'.

גם אני.

שומר הסף ג'.

גם אני.

שומר הסף א'.

והוא יחיש לכם עזרתו.

שלשה המחנות

— אין כח לשאת עוד...

— אין כח...

— כשל כח הסבל...

שומר הסף א'.

סבלנות, אחי! סבלנות ותקוה. הרואים אתם את הקהל הרב הזה! רבים מהם היו אמללים כמוכם היום, עד אשר הטת אליהם הנסיך את הסדו וישובו להיות מאושרים ושלוים ככל האדם.

מתוך הקהל.

— אני!

— אני!

שומר הסף א'.

מי מכם אשר ראה רעה בימי חייו יבוא ויעיד על חסד הנסיך.

אחר אחד יוצאים אנשים מתוך הקהל ונגשים אל הבמה. כולם יחד ציגם אלא כנופיה קטנה.

שומר הסף א'.

— העידו בי כי נכונים דברי.

אחד מן הכנופיה.

— חולה הייתי ואחיה מחללי.

שני.

אשתי היתה שנואה עלי — לפני חודש מתה.

שלישי.

קטע אני והנה תקן לי הרופא רגליים של עי ואני מהיך ככל האדם.

רביעי.

עני הייתי ועתה יש לי רב.

המישי.

צר ואויב עמד יי כשטו על דרכי — הרגתי.

אשה אחת.

הייתי רעבה וערומה עתה היה — (מרצה את שמלתי היפות).

שניה.

בגד בני עלי עובד והנה נמצא לי אוהב צעיר

שלישית.

אשתקד בת בני היחיד והנה אני הרה ללדת.

רביעית.

עקרה הייתי ושוממה — הכניס לי בעלי אסופי לתוך ביתי

המישית.

בעל זקן היה לי — נימת.

שומר הסף א'.

השומעים אתם, אחי האמצעיים? הרואים אתה? הגה הראיתי לכם בעליל את חסד הנסיך הגדול. הרואים אתם? אב טוב והנני יש לכם בארמון זה הדואג לכם והש לעזרתכם בצר לכם. הרגעו נא, הזקו ואמצו, הוחילו לישועתו וקרו שִׁימו מבטחכם בו, ועזרתו הוא תבוא אם גם תאחר. ועתה, קהל מאד נכבד, נשוב לחוג את הגנו, הגנו הגדול, אשר לב לך אחד כאתנו מתגעגע אליו כל השנה.

הוא כרים ידו לאת והארכיכסטר פוחת בנגינה. הנערות המחוללות מתכוננות לצאת בכהול: נחלקות לשתי ועומדות שורה מול שורה. בידיהן הימניות מצלתיים קטנים, והן מורמות, ובידיהן השמאליות, המורדות והנטייות כלפי חיקן, פרחים אדומים ומניפות

של משי. הקהל מפנה להן מקום ומסתכל בהן מתוך חנאה סקרנות.

אך עם צילי הנגינה הראשונים ועם תנועות רגליהן הראשונות של המחוללות יוצא מבין הקהל אחד גדל קימה, משכמו ומעלה גבוה מכל ההמון שמסביב, ומכונן צעדיו אל הבמה שלפני שער הארמון, אחריו כעשרים צעירים.

האיש הלז פנים אמיצים ונבונים לו, עינים חודרות ומבט ממושך ונוקב, שפתים זנועות ועקשניות, כתפים רחבות, ידים שריריות וחזקות, צואר גבוה וחסון, צעד רחב ובוטח ותנועות גמישות ומתונות. את מספר ימיו קשה להגדיר: עתים הוא נראה זקן שנשחמר בצעירותו ועתים צעיר שהזקין לפני זמנו. זקנו ספק לא צמח עדיין, ספק נתגלה למשעי. און עלומים, אש נוער וחכמה של בא בימים נתמוגו בו. על ראשו מגבעת שחורה, רחבת שוליים ורכה. לבוש בגדי דרך.

בתנועותיהם ובגדיהם של הצעירים הבאים אחריו יש להכיר הרבה מן החקי לַאיש ההולך בראשם.

במחלה אין מרגישים בהם אלא האנשים הסמוכים אליהם ביותר. אולם בעלות האיש על הבמה ובעמדו לפני ראש שומרי הסף מרגיש בו הקהל כולו ותסיסה חדשה מתחילה. המחול והנגינה נמשכים עוד איזה זמן, אך מעט מעט נפסקים גם הם. אחד אחד משתחקים כֵּלֵי הזמר שעל הבמה ואחת אחת קופאות המווללות על מקומותיהן.

הקהל.

- מה אירע שוב ?
- מי הוא זה ?
- מי הוא האיש ?
- שוב מפריעים...
- באמצע המחול...
- מי הוא האיש הזה ?
- ואלה הבאים אחריו...
- מה להם אצל הבמה ?
- מי הם ?
- הרי זהו הרופא !
- הרופא ?
- וכי אינכם מכירים ?
- אמנם זהו.
- הרופא ! הרופא !
- והללו תלמידיו.
- הוא מלמד אותם את תורת הרפואה.
- ועוסק בחקירת הטבע.
- מלקט בהרים עשבים ודשאים.
- בלילה הוא מונה את הכוכבים בשמים.

— בימות החמה הוא נוטע ומרכיב עצים בפרדס, מגדל ירקות הופר
בנבכי האדמה.
— בימות הגשמים הוא בונה מכונות שונות ומתיך כל מיני מתכת
בכבשן.

— וחוקר את קרקע הים.
— מבהר פגרים של מתים ושאר בעלי חיים,
— מחטט בספרים וגוילים עתיקים.
— ומחבר בעצמו ספרים חדשים.
— יוצא מזמן לזמן לתור אה הארץ.
— והללו, תלמידיו, עוזרים על ידו.
— אולם למה באו לכאן ?
— מה לי על הבמה ?
— למה הפסיקו הנערות את מתולן ?
— ולמה החרישו המנגנים ?
— הסו ! הסו !
— נשמע מה בפיו.
— הסו ! הסו !
— העלמות שכתו את מתולן והן מביטות בו.
— אולם מה הוא טח ?

מעט מעט תקום דממה.

האיש גבה הקומה. (א"ל ראש שומרי הסף)

אדוני ראש שומרי הסף בארמון הנסיך ! שנים רבות אני עוסק בחכמת
הרפואה. הרבה עמלתי ויגעתי עד שמצאתי רפואה להרבה ממחלות גופו ונפשו
של האדם, יושב העמק הזה. אולם אין להסתפק בזה. חפץ אני למצוא תקנה
לגורלו הרע. בקשתי וחפשתי במעמקי האדמה, במצולות הימים, במרחבי
העולמות, ולא מצאתי. שאלתי וחקרתי את פי החיים, הצומחים והדוממים,
הקשתי לרחש כחות הבריאה האיתנים ומאום לא העליתי בידי.
אולם לא אמרתי עדיין נואש. גורלם הרע והמר של יושבי הארץ הזאת
צריך שתהא לו תקנה, שיבוא לו מרפא.

בארמון זה יושב הנסיך הגדול, אדון הארץ — אליו פני מועדות עתה.
כידו גורל כל העם הזה ועליו מוטלת החובה לבוא לעזרתו. ספון הוא
הנסיך בהיכלו, עומד הוא על ראש מגדלו הגבוה ואינו שם לב אל הנעשה
כאן. נבוא אליו אני ורעי הצעירים ונספר לו את הנעשה כאן, למטה. נסיח
לפניו את כל היסורים, הנגעים והפגעים המענים את בניו, את נתיניו
הנאמנים. נראה לו את כל המחנה הרב הזה — והוא ידע לרפאם, ידע את
אשר עליו לעשות. כי כשל כח הסבל ואין לנשוא עוד.
היום הוא חג הנסיך הגדול. הוא נשקף ממרמיו ולבו טוב עליו למראה

כל הכבוד הרב הזה, שהשפלה מכבדתו. ביום החג הזה נבוא אליו: נבקש על
הצם הזה.

הנצח יד כלפי המחנות.

נבקש ונתהנן, נדרוש ונתכע. אי אפשר שלא ישמע לנו. שנה שנה
אתה סח לנו על טוב לבו וגודל הסדו. אי אפשר שלא ישים קץ לענויים
הנוראים הללו ולא יתן ליושבי ארצו לשבת לבטח ובמנוחה.
אדוני ראש שומרי הסף, פתח לנו את השער ונבוא אל ארמון הנסיך.

שומר הסף א'.

— מה אתה סח, אדוני הרופא? מה אתה מבקש? הטרם תדע כי הכניסה לארמון
אסורה לכל איש זר? הטרם תדע כי לא יראה איש את פניו בלתי אם קראהו?
והנה זה כמה וכמה שנים שלא קרא לאיש. אף אני איני מרהיב בנפשי לבוא לתוך
ההיכל פנימה. מרחוק אני מדבר לפניו את דברי. ומה לך שם? חוטא אתה בשפתיך,
אדוני. הנסיך הגדול יודע בעצמו את כל אשר עליו לדעת ואת כל אשר עליו
לעשות. מי אתה כי תלמדהו בינה? מי אתה כי באת להשבית את החג הגדול?

האיש גבה הקומה.

את פני הנסיך אני מבקש לראות. פתח לי את שער ההיכל, אדוני
ראש שומרי הסף!

שומר הסף א'.

ואם גם אפתח לך — את פניו לא תראה. מרובים החדרים הארמון, אין
לספור את הטרקלינים והאולמים, מי יראה לך את הדרך הנכונה? תעה תתעה.
קשה ואפלה הדרך אל המגדל וארוכים וצרים, רעועים וכסובכים הסולמות.
רחוקה הדרך ומלאה התחתים — לעולם לא תגיע אל ראשו.

האיש גבה הקומה.

פתח לפני את השער, אדוני ראש שומרי הסף!

שומר הסף א'.

ראה מה גבוה המגדל! ראשו מגיע עד לשחקים ושלבי הסולמות קרים
הללקים — אל תלך שמה.

האיש גבה הקומה.

ראה מה רבים כאן האמללים מסביב, זאת יגונם ראה הנוקב עד תהום
והאדמה. פתח לי את שער הארמון! פתח השער! — ואחר תשובו למחולותיכם
ולחגכם שהושבת, ועוד טרם יגמר החג, טרם תשובו לבתיכם אשר בשפלה אשוב
ואביא לכם אז ישועת הנסיך. קץ למכאובים וגאולה אביא לכם מאת הנסיך.

שומר הסף א'.

גא ויהיר אתה, לא ישמע לך יושב המגדל. גם הללו, אחי האמללים,
לא ישמעו לך: תקוות כוזבות אתה נוטע בלבותיהם.

האיש גבה הקומה.

פתח השער! צערם של הללו — הרפת הנסיך היא. על כרתו ישכח לי
את הרפתו הגדולה אוקיע לעיני השמש.

שומר הסף א'.

אל תחטא בשפתיך!

האיש גבה הקומה.

אל תחטא אתה לטע הרב הזה העומד כאן לרגליך. אל תשים מכשולים
על דרכי, דרך הגאולה. פתח השער!

הצעירים במקהלה.

פתח השער!

שומר הסף א'.

• צבוא הלילה מי יאיר לך את דרכך? אין אורים הארמון הנסיך.

האיש גבה הקומה.

אבוקה בידי.

שומר הסף א'.

לא אתה הראשון. כבר נעשו נסיונות כאלה. מוזן לזמן מתפרצים קלי
דעת כמוך לתוך הארמון: — אך גם אחד מהם לא שב עדיין.

האיש גבה הקומה.

אינני יודע פחד.

שומר הסף א'.

וגם אחד מהם לא הגיע עד ראש המגדל.

האיש גבה הקומה.

אני אניע.

שומר הסף א'.

איש מהם לא ראה את פני הנסיך.

האיש גבה הקומה.

ואני אראנו ! פתח השער !

הצעירים.

פתח השער ! פתח השער !

קולות מבין מחנות האומללים.

פתח השער ! פתח השער !

שומר הסף א'.

צצתי נאמנה לך : שוב לביתך ולעבודתך.

ההמון.

— למה זה מתעקש אותו זקן ?

— משום מה אינו פותח ?

— למה סגרו השער ?

— והנסיך למה הוא מסתתר ?

— יפתח השער ! יפתח !

— יבוא האיש ויעל אל המגדל !

— שמא יביא עזרה...

— ואנו נשבע לחס...

— ועינינו תפקחנה...

— הצרעת תסור מבשרנו...

— היגון יחדל מן הארץ...

— יבוא קץ לדמעות...

— ולדם...

— פתח השער ! פתח השער ! פתח השער !

האיש גבה הקומה.

פתח השער !

שומר הסף א'.

בפעם האחרונה אני מתרה בך : אל תלך שמה !

האיש גבה הקומה.

פתח השער !

שומר הסף א'.

דמך בראשך !

שומרי הסף ב' וג'.

דמך בראשך! דמך בראשך!

שומר הסף א' יורד מעל הבמה, מוציא מכיכר מפתח גדול של
נחושת, שהעלתה חלודה ירוקה, ושם אותו בחור המנעול. השער
נפתח בחריקה.

האיש גבה הקומה.

אחי הנענים! הנה אני הורס לעלות אל ראש המגדל, לעמוד לפני כסא
כבודו של הנסיך הגדול ולתבוע ממנו את עלבונכם, עלבון יושבי ארצו
האמללים. את הצדק אני הולך לבקש ואת משפט האמת! במהרה, טרם
יחלוף הליילה, שוב אשוב אליכם ובשורת הגאולה בפני. חכו יא לי פה לפני
הארמון, חכו לי כל הליילה! עם שחר אשוב!
תברי ותלמידי - קדימה!
הוא בא אל הארמון והצעירים אחריו.

ההמון.

יחי האיש גבה הקומה!

יחי! יחי! יחי!

השער נסגר אחריהם. שומר הסף א' נועל את הדלת ושם את
המפתח בצלחתו.

ההמון.

נמשיך את תגנו!

עד שובו!

עד בואו!

עד שובו!

המנגנים ממשיכים את הנגינה שנפסקה והעלמות סבות לסחולן.
פני שומרי הסף זועפים.

מערכה שניה.

א.

בעלות המסך שולטת על הבמה אפלה גמורה. אין לראות דבר ורק כעבור רגע קל מגיעים מאחורי הקלעים צעדים וקול דברים - כאלו מגששים שם באפלה ומבקשים דלת. הקולות והצעדים הולכים וקרבים ומימין נפתחת דלת. מתוך סוק הדלת הפתוחה בוקעת ועולה רצועה של אור כהה וקלוש - כאלו הציתו גפרור בשדה, בליל אופל.

בפתח עומד האיש גבה הקומה. בידו לפיד. ברגע ששלהבת האבוקה עולה ומאירה את הבמה נראה הדר מרווח וריק. אין שום רהיטים. צבע הכתלים מטושטש ואין להכיר אם שחורים הם, אם לבנים, אם צהובים. דלתות רבות.

האיש גבה הקומה עובר את החדר מן הקצה אל הקצה, מאירו באבוקה שבידו וטקרו. אחר כך הוא חוזר אל הפתח שבימין.

האיש גבה הקומה

לכאן! בואו לכאן!

לאחר רגע.

- מהרו, כאן אפשר לנוח.

מוציא את הלפיד אל מחוץ לדלת להאיר את הדרך לבאים אחריו. הבמה שוב אפלה. קול צעדים.

- מהרו! כאן ננוח ונחליף כח.

הצעדים הולכים וקרבים.

- לכאן! לכאן! וכי אינכם רואים את האור שבידי?

קולות הצעירים וצעריהם נעשים קרובים מאד.

- לכאן! לכאן!

אחר אחר נכנסים כחמשה-ששה צעירים. מאחורי הדלת מגיע קול צעדיהם הרחוקים של הנשאים.

האיש גבה הקומה

ואיה הנשאים?

צעיר א'.

מפגרים הם. כבר עיפו מרוב הליכה.

צעיר ב'.

הלא נחכה להם כאן ?

האיש גבה הקומה.

כאן נמתק שעה קלה. ננוח מעט. אולם יותר לא אחכה לאיש. שימו נא את הדבר הזה אל לבכם. יותר לא אחכה לאיש. המפגר דמו בראשו! גם החלש, גם החולה, גם מי שנפל ואינו יכול קום — דמם בראשם! הדרך ארוכה והעת קצרה. עלינו למהר! מבחוק מצפים לבואנו אלפים ורבבות... הוא עומד בפתח ומאיר את הדרך למפגרים הנכנסים אחד אחד.

צעיר א'.

גם כאן אין שום רהיטים.

צעיר ב'.

מבחוק נראה הארמון מקושט כל כך ונראה כאלו אין קץ לקושי שבתוכו — והנה כל החדרים ריקים.

צעיר ג'.

ריקים? והעטלפים ?

צעיר א'.

והעכבישים? ושאר השרצים והרמשים למיניהם?

צעיר ג'.

זמה משונים הם! אינם דומים כלל לבעלי החיים שמתחת בשפלה.

צעיר ב'.

נראיתם איך משפיע עליהם אור האבוקה ?

צעיר א'.

ראיתי. רובם נסים ונמלטים על נפשם. בורחים ומסתתרים בהורים ובכדקי הכתלים הרבים. אך יש ביניהם גם אוהבי אור. באים הם מכל הזוויות ומתאכפפים מסביב ללפיד הבווער.

צעיר ב'.

ואת הנחשים ראיתם ?

צעיר א'.

בחדר זה, כפי הנראה, מעטים הם בעלי החיים.

האיש גבה הקומה.

מדאתי כאן מין חדש של תולעים קטנים ולבנים. הביטו, הנה הם
זוחלים על פני כל הכתלים. הזהרו מפני התולעים הללו!
נגש אל הכותל ומאיר אותו בלמידו. המלמידים מקיפים אותו
ומסתכלים בקיר המואר.

צעיר ב'.

מה הסכנה הנשקפת לנו מן הרמשים הללו?

האיש גבה הקומה.

כעלוקות הם יונקים את דמו ולשדו של האדם, עד שהוא נוכח גין אונים.

צעיר ו'.

מה מרובות כאן הדלתות? באיזו עלינו לבחור?

האיש גבה הקומה.

הכבר נתבנסתם כולכם? אין איש חסר?

צעיר א'.

האחד איננו.

האיש גבה הקומה.

היכן הוא?

צעיר א'.

נשאר מאחרינו, וכפי הנראה תעה כן הדרך בין האולמים הרבים קראנו
? ולא קבלנו תשובה. חכינו לו ולא בא. ודאי שהוא מגשש עכשיו באפלה
בהדרים הריקים והשוממים.

צעיר ב'.

מה נודא הדבר להלך יחידי באפלה, בתוך האולמים הרחבים והריקים?

צעיר ג'.

בלי תקוה למצוא את הדרך הנכונה.

צעיר ד'.

באין אפשרות לדבר עם איש.

צעיר ה'.

להפגש בכל רגע עם מתנות העכברים.

צעיר ו'.

להסתבך ברשתות העכבישים.

צעיר ב'.

את קורי העכביש אין לפחד אפשר לגתקם. די לנגוז בהם והם נקרצים.

צעיר ג'.

אולם העכברים. הראיתם את מלמעותיהם ההדות והגדולות ?

צעיר ד'.

הוא הולך וצועק ודאי, הולך וקורא - אולם איש לא ישמע את קולו.

צעיר ה'.

טוב יעשה אם יצעק - ינוסו העכברים.

צעיר ו'.

לא, העכברים הללו אינם יראים דבר.

צעיר א'.

מוטב לו שישתוק; לקולו יבואו הנחשים.

צעיר ב'.

כן, הנחשים מקיצים משנתם וזוזלים על פני ריפת האבן.

צעיר ג'.

מי יודע עוד כמה יצורים יפגשו לו על דרכו

צעיר

והרי גם לשוב אינו יכול.

צעיר ג'.

כל תקוה אין לו.

הצעירים.

הנה איש! יש כאן אנשים!
בגשים אליו ומקימים אותו.

האיש גבה הקומה.

מי אתה?

האיש במדים הארוכים (מחריש).

האיש גבה הקומה.

מי אתה?

הצעירים.

מי אתה? מי אתה? מי אתה?
אינו עונה. הוא מסתכל בהם רגע והולך לדרכו אל הדלת מימין.

הצעירים.

— למה אינו עונה?
— מי הוא?
— אי מזה בא?
— ולאן פניו מועדות?

האיש גבה הקומה נגש אל הזר במדים הארוכים ומאיר אותו
בלמידו. בגדיו של זה רומים לבגדי שומרי הסף.

האיש גבה הקומה.

ממשרתי הנסיך הוא. עבד מעבדיו.

הצעירים.

— ולמה הוא מחריש?
— למה אינו אומר כלום?
— שמא אינו שומע את שפתנו?
— נדבר אליו בשפות אחרות.

האיש גבה הקומה.

אלם הוא.

הזר יצא בינתים בפתח שבימין.

האיש גבה הקומה.

יש לנסיך עבדים אלמים — זהו אחד מהם.

הצעירים.

למה לו עבדים אלמים?

האיש גבה הקומה.

שלא יוכלו לגלות את מצפוניו.

הצעירים.

— למי?

— הרי אין כאן איש.

האיש גבה הקומה.

אמנם אין כאן איש. אולם מזמן לזמן מתפרצים בני אדם לתוך הארמון כמונו היום ומעפילים לעלות אליו ולגלות את תעלומותיו וקסמיו.

הצעירים.

והוא אינו רוצה בכך?

האיש גבה הקומה.

לא, הרי אז ישתחררו יושבי השפלה מעולו ולא יהיו תלויים עוד בדעתו. על כן הוא שם מכשולים על דרכנו.

הצעירים.

— אולם אנו נוכל להם, לכל המכשולים.

— אנו נגבר על כל הפגעים.

— אנו לא נחע מני דרך.

האיש גבה הקומה.

הלפיד הגדיל בידי!

הצעירים.

— והוא מאיר את דרכנו

— עלה נעלה ויהי מה!

— את מחצית הדרך הרי עברנו כבר.

— העיקר היא ההתחלה. כיון שהתחלנו — ברי לי שנגמור.

— כל יושבי השפלה יכירו לנו תודה.

— ברחובות ובמגרשים יקימו לנו מצבות ופסלים,

— המשוררים יחברו שירים לכבודנו.

— המנגנים ינגנו לכבודנו את מיטב נגינותיהם.

- הנערות תקלענה לנו זרי פרחים.
- הנשים תאהבנה אותנו.

האיש גבה הקומה.

אולם רב עוד הדרך לפנינו: עוד עלינו לעבור מאות אולמים ולטפס על סלמות אין קץ.

צעיר א'.

והדרך כולה אפלה?

האיש גבה הקומה.

כן. עד הגיענו למרום המגדל לא יאיר לנו השמש.

צעיר א'.

ועד בואנו שמה נהיה מהלכים כל העת דרך אולמים ריקים ואפלים מלאים שרצים ורמשים?

האיש גבה הקומה.

עוד רגזת החיות הרעות שנפגוש על דרכנו - אולם במדה שנגביה לעלות, ילך מספרם ויקטן.

צעיר ב'.

ומה נמצא עוד בדרכנו?

האיש גבה הקומה.

בגוילים עתיקים מצאתי כתוב, כי למעלה, בדיוטות המגדל העליונות, מקוננות צפרי זמר. גנים פורחים חלולים שם באויר. טרקליני בדולח יש שם וחדרי יהלום.

הצעירים.

- כנפי רננים?

- גנים?

- עצים? פרחים?

- טרקליני בדולח? ..

- האח! מה טוב!

- נמהר נא...

- נמהר, נמהר היו לנו לזרא העכברים המזוהמים.

- הראיתם את ארונות הספרים מלמטה?

- וכי מה?

- העכברים אכלו את כולם. את כל הדפים כרסמו. לא נשאר אלא

כריכות הנהושת החזקה.

האיש גבה הקומה.

עף ללכת! אלך לבקש את הדרך.

פוחח דלת מימין ויוצא בה. הצעירים נשארים באפ"ה.

האיש גבה הקומה (שב).

לא זו הדרך. מסדרון ארוך מוליך למטה אל איזה מרתף—ועלינו
מוטלת החיבה לעלות!

יוצא בדלת שניה ושב.

— גם לא זו.

פוחח דלת שלישית.

— אף לא זו.

כך הוא עובר על כל הדלתות, יוצא ושב, יוצא ושב.

הצעירים (בהשארם לבדם).

— מה קשה למצוא כאן את הדלת היכונה.

— מרובים כל כך השבילים והמשעולים.

— ומסובכים כל-כך...

— ועקומים...

— ודומים כל כך זה לזה.

— ואין כל אות, כל ציון.

— ואין את מי לשאול.

— מיה נקל הוא לתעות כאן.

— מה יהיה אם נתע?

— ושמא כבר תעינו...

— אפשר כי לעולם לא נמצא את הדלת הנכונה.

— ואולי אין דרך נכונה כל עיקר.

— אי אפשר הדבר. מן הנמנע שלא תהיה דרך.

— ואם אפילו אין נתיב — גם אז נבוא אל הנסיך.

— על הכתלים נטפס — ואל ראש המגדל בוא נרוא...

— נפלס לנו נתיב.

— הרי האיש גבה הקומה יוצא לפנינו!

— והלפיד הגדול בידו!

— לפיד האור!

— הלפיד! הלפיד! הלפיד!

האיש גבה הקומה בא בולט קטנו סבורית ההדר.

האיש גבה הקומה.

לכאן !

הצעירים.

— המצאת כרו ?

— במה הכרת ?

האיש גבה הקומה.

מסדרון הזה מצאתי סולם גבוה, גבוה — ודאי שזו היא הדרך. הרי עלינו מוטלת החובה לעלות.

הצעירים.

לעלות ! לעלות !

האיש גבה הקומה.

נלכה ! קדימה !

האיש גבה הקומה הולך בראש וקהל הצעירים, זה אחר זה אחריו.

על יד הדלת קורס אחד מהם ונופל לארץ.

הצעירים.

— מה לך ?

— מה היה לך ?

— קומה נא, קומה !

— הא לך ידי לעזרה.

— קומה !

הצעיר שנפל.

איני יכול לקום חולה אני...

הצעירים.

מה היה לך ?

החולה.

כחתי עזבוני. לכו לכם לדרככם ואני אשאר כאן. ראשי עלי סחרחר, רגלי כושלות — לכו, אל תשימו אלי לב...

האיש גבה הקומה.

ומה יהיה בך ?

החולה.

אהיה מוטל כאן עד שתשובו.

הצעירים.

- לִבְדֵךְ... —
- בחושך? —
- על רצפת האבן הקרה? —
- והתולעים? —

אל האיש גבה הקומה.

- אדוני, וכי אין כל עצה?
- כלום אי אפשר להחלימו?

האיש גבה הקומה.

לצערי הגדול — לא. כאן בארמון נטל הכת מן הסממנים שאנו מרפאים בהם בעיר את חולינו.

החולה.

לכו, אל תדאגו לי.

האיש גבה הקומה.

היה שלום, אחי. צר וקשה לנו להפרד מעמך, אולם עכשיו אין אנו יכולים לעשות בשבילך דבר.

צעיר א'.

חברי, נורא יהיה כאן גורלך בלעדינו. גלמוד בין הכתלים הזרים והקרים הללו, בתוך הלילה שאינו פוסק, אני הייתי בוחר במות מבחיים כאלה.

החולה.

למה תדבר כדברים האלה? הן כל זה יעבור. בעוד איזה זמן הלא תשובו. אני אהכה לכם. תארכנה השעות כחפצן — אני אחכה לשובכם.

צעיר א'.

היה שלום!

לוחץ את ידו.

צעיר א'.

מכל מקום הרי לך זה.

מוציא אקרוח מצלחתו ומוסר לו.

החולה (אינו נוגע באקרוח).

אל נא! אין לי צורך בכך. איני רוצה בזה. יודע אני: אפשר שיבואו גם

רגעים של יאוש — אל נא יהיה זה תחת ידי איני רוצה לבוא לידי נסיון לכו לשלום! ואני אחכה לשובכם.

האיש גבה הקומה והצעירים נוחזים את ידו ויוצאים.

החזר

אני מחכה לשובכם.

הוא מקשיב לצעדי חבריו המתרחקים בטפסם על סולם האבן מאחורי הקלעים. רגע קטן מגיעה עוד בעד סוק הדלת הפתוחה רצועת אור הלפיד, אולם במדה שהצעדים מתרחקים, מחויר האור, עד העלמו כולו. חושך. אין לראות דבר. מתוך האפלח עולה קולו של החולה.

החולה.

עודני שומע את קול צעדיהם. הם עולים. עולים ומטפסים בסולם האבן, הולכים ומתרחקים ואני נשאר לבדי. לבדי. באותה שעה שהברי הולכים ומגיעים. הולכים וקרבים אל המטרה.

הפסקה.

— כל ימי הייתי בריא וחזק מכולם — ופתאום עזבוני כחותי. בשעה שהיה עלי להיות גבור, לאזור עוז וגבורה — בשעה זו עזבוני כחותי — ואני מוטל לארץ כזקן לפני מותו. ראשי סחרחר והאפלה דוקרת את עיני. הצעדים הולכים ורחוקים — אני מטה אזני אל הקרקע ומקשיב — כמעט שאיני שומע כלום. היכן הם עכשיו? הנה חדלתי לשמוע לגמרי. הם עולים, צעד אחרי צעד, למעלה, למעלה. לפני שעה הייתי גם אני בתוכם. עד חצי הדרך. עד חצי הדרך נשאוני רגלי, ועכשיו כשלו. הם עולים, מטפסים ומעפילים — ואנכי מוטל כאן, מקשיב לדממה שמסביב, לדממה הנוראה שמסביב... דממה, דממה — אולם מדומני שאני שומע רחש כאלו איש מתלחש, כאלו דלת נפתחת ונסגרת. מי זה? מה זה?

קול צעדים אני שומע — אולם לא צעדי חברי הם. קול סנדלים, סנדלי לבד על הרצפה. הנה הם באים, הולכים וקרבים. מי כאן? מי זה בא אלי? אני מפחד. עוד מעט ואצעק. עוד מעט ואצעק — מי זה בא לכאן?

בעד הדלת שבימין נכנס המשרת האלם. הוא מכונן צעדי לדלת שבשמאל.

— מי אתה? מי בא? למה אינך עונה? למה אתה מחריש?

הפסקה.

— הוי, הרי זה ודאי המשרת האלם אחד מעבדיו הנאמנים של הקוסם הזקן — ואני נבהלתי כל כך.

מזחק.

— החושך שמסביב משפיע עלי כל כך.

המשרת האלם יוצא.

— כולם הלכו. ורק אני נשארת. אני וחברי האמלל, שתעה מן הדרך בין האולמים. הוא תועה שם, הולך ותועה, הולך ותועה, מחדר לחדר, מאולם לאולם, מגשש באפלה ומבקש. מבקש את דרך העולים, דופק על כל הדלתות ואינו מוצא. ואולי ימצא? אפשר שימצא. אז אשאר אני לבדי. בכל הארמון הגדול אהיה לבדי. מה נלעג הדבר! יחיד אני פה, אין עם מי לדבר — אולם השתיקה קשה עלי ואני מדבר אל עצמי. עד עכשיו הייתי סבור כי מדברים אל עצמם רק אלה שדעתם נחלשה עליהם — והנה אין הדבר כן. גם איש שלם בנפשו ורוחו יכול לשוחח את עצמו. גם עם הכתלים אני מסוגל לשוחח עתה. עם הרצפה, עם הדלת ועם התולעים הרומשים מסביב.

שכחתי! איני בודד כל עיקר. עוד מעט ויבואו העכברים. ודאי שכבר הרגישו בי ועוד מעט ויבואו. מלחמה קשה תהיה לי אתם. מחנות מחנות יתנפלו עלי — הרי כל הדלתות פתוחות, למה השאירו את הדלתות פתוחות? מנהגים משונים שוררים כאן בארמון הקוסם. הנה עבר המשרת האלם — מדוע לא סגר אחריו את הדלת? הושך מסביב — ואיני רואה כלום, ורק על פי הרוחות והמנשבות על פני הרצפה אני מכיר כי הדלתות פתוחות כולן.

כן, עוד מעט ויבואו העכברים. מתוך הדממה מגיעה כבר לאזני שריטת צפרניהם על פני אבני הקרקע. עוד מעט ויבואו! וגם הנחשים... הוי, אל נא יבואו הנחשים...

אני מטה אזני אל הרצפה ומקשיב. מחנות מחנות של שרצים הולכים וקרבים, לחש עכסים ושריקת צפעונים מסביב וגם עכבישים ושממיות... משק כנפי עטלפים אני שומע. עטלפים שחורים מעופפים בחלל שמסביב וכנפיהם הכהות וההרכות, כנפיהם הדקות רוחשות מעל לראשי. גדודים גדודים יצאו ממאורותיהם, מן ההירים והסדקים שבכתלי האבן, מן המרתפים האפלים והטחובים, שוחרים לטרף, רעבים, מזוהמים, לחים, הללקקים — הנה הם באים, הנה הם באים... והנחשים בראש! טבעותיהם מתגלגלות על פני חלקת הרצפה... בררר!

לרגלים, עם דבריו של החולה, נשמע משק כנפים קל, מרוצת רגלים קטנות וקלות על פני הרצפה ולהט מכוער של נחשים ושרצים.

בתחלה נראה הארמון ריק, ריק ודומם. בלי אות של חיים, בלי תנועה, בלי ניצוץ של אור. והנה... אמנם אור אין... ורק באפלה מתרחשים כאן מעשים נוראים... הומים כאן חיים איומים... הולכים ונטוים מסביב קורים חזקים ומתוחים, חוטים עבים כעבותות עגלה וכחבלי ספינה — וכח אין לנתקם... יצורים משונים מהלכים עלי אימים מרחוק, כנפים קרות נוגעות בי ואני מתכוץ כולני. והם הלכו... מי יודע היכן הם בשעה זו? עולים הם... למעלה... למעלה... אפשר כי הגיעו כבר עד הגנים התלולים באויר... אפשר שיצאו כבר מן האפלה הארורה הזאת האוכלת את עיני כעשן והם נהנים מזיו החמה. למעלה... למעלה... ממשלת השרצים הדלה כבר למענם... אינם נושמים עוד אויר מורעל זה שנכאן... לאזניהם אין מגיע יותר רחש מכוער זה... עולים הם, ורק אני, המפגר היחיד, מוטל כאן, אין אונים ומדוכא, טרף לשניהם של העכברים והנחשים למיניהם... הנה הם באים! אויה, אויה, הנה הם באים...

מה ארוך הליילה... מה ארוכות שעות הצפיה... מי יודע מתי יגיעו לראש המגדל, מתי יגיעו ומתי ישובו. מה ארוכים הרגעים... אולם אני אחכה. את שארית כחי אאזור ואחכה לשובם. הרי גם אלה שמחוץ לארמון עומדים ומחכים. כולם מחכים, הרעבים, העורים, היתומים והמצורעים ואני ביניהם, אני ביניהם. הם שם – ואני כאן, והלילה, מורי וחברי הטובים, עולים, הולכים וקרבים אל ראש המגדל. חשוב לדעת כיצד יקדם את פניהם הקוסם הזקן. מה יאמר להם? ודאי שיכעס. איך העפילו, איך העיזו לחתור ולבוא אל ארמונו, לעלות ולהתפרץ אל מקום סתרו בראש המגדל הגבוה?... ואולי לא יכעס כלל. אפשר שיקדם פניהם ברצון וחבה – הרי שומרי הסף מהללים ומשבחים השכם והערב את לבו הטוב ואת חסדיו הרבים. אפשר שישמח לקראתם כשמוח אב על בנו. הוי, אימתי ישובו? אימתי ישובו? רוחי קצרה... רוחי הולכת וקצרה. וגודדי השרצים התכנסו כבר לתוך האולם. מתוך כל הדלתות... מפנים ומאחור – והם הולכים וקרבים אלי, הולכים ומקיפים אותי... כולם מריחים בי, מריחים ובודקים ועוד מעט ויתנפלו עלי... עוד מעט ויתנפלו... אויה! אויה! חברי, למה עזבתם אותי כאן? למה עזבתם אותי כאן יחידי וחולה?
צועק.

שובו! שובו! השומעים אתם? אתם העולים, המעפילים, הבריאים, החזקים, למה עזבתם אותי כאן, את החלש והחולה? לא היתה לכם רשות לעשות כן. לא היתה לכם שום רשות לצאת מכאן בלעדי... מפגר, מפגר... וכי אשמתי היא שאני מפגר? הוי, שובו נא, שובו! קחוני אתכם! שאוני על כפיכם, הרכיבוני על כתפיכם – אולם אל נא תשאירוני כאן לבדי...
הנה הם מתנפלים עלי... הנה הם נושכים, הנה הם עוקצים, הנה הם שורטים – הצילו! הצילו!
אויה! אויה! אנה מהם אמלט? הם מרובים כל כך... ואני אחד, ואני בודד – הצילוני! הצילוני!
זעקת שבר.

ב.

אפלה ודממה.
כעבור איזה זמן מגיע מלמטה אור צהבהב-אדמדם. לאור הזה נראה סולם אבנים הולך ומתמתל למעלה. בראשו דלת של ברזל. שלבי הסולם רעועים ועקומים. האור מתקרב והולך. נשמע קול צעדיהם של המעפילים.
מלמטח בא האיש גבה הקומה עם הלמיד בידו.

האיש גבה הקומה (למטה).

מהרו! מהרו!

אחר אחר עולים אחריו המשה צעירים.

האיש גבה הקומה

כולכם כאן?

צעיר א'.

כולנו.

האיש גבה הקומה.

מהרו אחרי, קדימה! תמיד קדימה!

הצעירים.

- שמא גנוח איזה זמן?
- עיפנו כל כך.
- הסולם גבוה.
- וארוך עד אין סוף.
- השלבים חלקלקים.
- אנו זקוקים לטנוחה.

האיש גבה הקומה.

לא עת לנוח. עוד הדרך רבה.

הצעירים.

- זה כמה שאנו הולכים ומטפסים. רגלי התרגלו כל כך אל השלבים הללו ולא תוכלנה שוב להלך על פני אדמת מישור.
- גם רגלי.
- גם שלי.
- אין קץ לדרך עוד ואנחנו הולכים ומעטים, הולכים ומעטים.
- נשארנו רק חמשתנו.
- הנשארים נשארו מאחורינו. חלשים היו.
- כד נאה להם. כיון שהרגישו כי כח אינו להם, לא היה עליהם לצאת לדרך.

האיש גבה הקומה.

הזהר תוהרתים: לא יגיע אל ראש המגדל אלא מי שרוזה חזקה וגנוזלה לרגלים באמנות.

הצעירים.

- וכי התרעמנו עליך בכל הדרך הארוכה?
- וכי לא מלאנו אחרי כל דבריך?
- וכי לא הלכנו אחרריך בכל אשר הלכת?
- וכי לא עשינו את כל אשר צוית עלינו לעשות?
- וכי לא התענינו בכל אשר ענית אתה את נפשך?
- וכי לא האמנו לכל דבריך?
- ומאמינים גם עכשיו...

- אף על פי שלא נתקיים אף דבר אחד מדבריך.
- כאשר נגביה לעלות, כן תרחב הדרך לפנינו - הלא אלה היו דהריך!
- והסולם הולך יבד, הולך וצר, במדה שאנו מגביהים לעלות, הוא הולך וצר.
- אור יקרות יגיה עלינו ממרומים - אלה היו דבריך.
- ועריין עינינו נמקות בחושך.
- וידינו מגששות במחשכים.
- איש את רעהו לא נראה.
- הנוכח אתה? כשהיינו במרתף ורעדנו מקור, נחמתנו; בדיוטות העליונות

יחם לנו...

- והקור הולך והזק. במדה שאנו מוסיפים לעלות, הוא הולך וחזק.
- הדם קפא בעורקי.
- במהטים של ברזל לזהט הוא, דוקר את בשרי.
- הנשימה קשה עלי. האייר הקופא מקפיא את ריאתי
- שם במרום פורחים גנים - היו דברי אלינו.
- גנים פורחים תלויים באייר.
- שושנים וחבצלות.
- וציצי דובדבן ורכים.
- ופרחי ערבוב ריחניים ודומים לשרשראות של זהב וכסף.
- וריח יער ואהו.
- ומרחבי שדות וכריב.
- וצהלת אביב וקיץ.
- ואיה מצאנו את כל אלה?
- איה גני הקסמים?
- ופרחי ההוד?
- ורוח האביב?
- וריחות הבשמים?
- ואור השמש?
- כנפי רננים ירונו לפני - היו אלינו דבריך.
- ואני לא שמעה אזני אלא חריקת עכברים.
- ולחש צפעונים.
- ומשק כנפי העטלף.
- וקרקור צפרדעי היבשה.
- וזמזום יתוש בתוך רשת העכביש.
- איה, איה הנפרים המזמרים?
- הזמירים?
- העפרונים?
- והכיכלים?
- והחסידות הלבנות?
- הנשרים הגאים?

- והיונים הצנועות ?
 - אי יש כאן שירים וזמר ?
 - משק כנפים וצפצוף אפרוחים איה ?
 - ,כאשר תרבו לעלות, כן ילך מספרכם הלוך ורב" - היו אמריך אלינו.
 - ,ילוו אלינו גבורי הרוח, שיצאו לדרך לפנינו" - בארת לנו דברך.
 - והנה מספרנו הולך וקטן, הולך וקטן.
 - לא פגשנו איש בדרך.
 - המסדרונים הארוכים והסלמים הגבוהים ריקים ושוממים.
 - אין כל נפש חיה בכל הארמון הענקי והשומם.
 - מלבד המשרתים האלמים.
 - לא גלוח אלינו איש בדרך.
 - ואחד אחד אבדו חברינו...
 - אחד אחד נשאר מאחורינו.
 - ואנו הולכים ומעטים, הולכים ומעטים.
 - אנו כלים והולכים לעיניך.
 - לא נשארנו אלא חמשתנו.
 - חברינו היקרים אינם אתנו.
 - עכברי הארמון הרעבים אוכלים את בשרם.
 - מחנות התולעים ערכו להם משתה.
 - ורגלינו אנו צבות.
 - אף על פי כן עדיין אנו הולכים אחריך.
 - בשארית כהותינו.
 - כי עוד אנו מאמינים בך.
 - למרות הכל !
 - למרות הכל !
 - והולכים אחריך אל הקוסם הזקן.
 - מטפסים אתך על פני הסולמות הרעועים.
 - עולים ועולים...
 - מטפסים ומטפסים...
 - מתענים אתך בכל אשר תתענה אתה.
 - תועים אתך בכל הדרכים העקלקלות.
 - מחפשים בכל אשר תחפש אתה.
 - מבקשים את כל אשר תבקש אתה.
 - מקוים ומיחלים לכל אשר תיחל...
 - ועולים אתך...
 - עולים, עולים ועולים...

האיש גבה הקומה.

אתכם הצדקה, חברי ותלמידי ! ואולם גם אני לא חטאתי לכם ברב או במעט, כי לא אמרתי לכם מראש כי כבדה הדרך ורחוקה ? וכי לא הרביתי דברים

אל נא תרגנו עלי, אחי ורעי הצעירים, אל נא תתיאשו. עוד הדרך רבה. עוד הדרך כבודה, עוד הקוסם רחוק — אולם הרי במדה שירהק מאתנו מחוץ חפצנו, תגדל שמחתנו בהגיענו שמה. מה רבה תהיה שמחתנו, אחי ורעי הצעירים, עת תדרוך כף רגלנו על שלב האבן האחרון. אל תחתו, אחי הטובים. קדימה!

הוא מרים את האבוקה ועולה על שלבי האבן הרעועים, הצעירים הולכים אחריו מחרישים ונכלמים. רגעים אחדים של דממה.
האיש גבה הקומה מגיע ער הדלת והנה היא סגורה.
הוא מנסה לפתחה בדחיפת ידו ואינו יכול.

הצעירים.

- דלת.
  - שוב דלת.
  - מה יש שם מאחריה?
  - שמא מתחילים מכאן ואילך טרקליני ההיכל המקושטים?
  - הנה הפתח ונראה.
- האיש גבה הקומה דוחה בדלת אחת ושתיים, אבל זו אינה נפתחת.

האיש גבה הקומה.

הדלת סגורה.

הצעירים.

- סגורה?
- הדלת סגורה?
- עד כאן היו כל הדלתות פתוחות לפנינו לרווחה.

האיש גבה הקומה.

כן, עד כאן היו כל הדלתות פתוחות לפנינו לרווחה — אך מכאן ואילך מתחילות הדלתות הסגורות. עד כאן היו האולמים ריקים והמסדרונים שוממים ואפלים — על כן היו דלתותיהם פתוחות. לא איכפת לו לקוסם אם יכנס מי שהוא לחדרים האלה. הניח להם הנסיך לבני האדם שיבואו ויטפסו על הסלמות הללו כרצונם. אוצרותיו הגנוזים, תעלומותיו ומצפוניו נמצאים ממעל הדלתות לשם סגורות.

הצעירים.

- ואיך נבוא שמה?
- מי יפתח לנו?
- איה נמצא מפתח?
- איה מפתח למנעולים העתיקים הללו?
- וכל שוער אין כאן.

האיש גבה הקומה.

איש לא יפתח לנו ואף על פי כן בוא נבוא שמה. כל מפתח אין לנו, אבל למרות כל זאת חדור נחדור לפנים – ויהי מה. רגלינו צבו מרוב הליכה והחושך סמא את עינינו. את מהצית הדרך עברנו כבר, ואולי גם יותר מן החצי, על מכשולים אין מספר גברנו – אנו הולכים וקרבים אל כסא הנסיך, אל הכסא הרם – כלום יוכל מנעול של ברזל, מנעול של ברזל מוחלד, לסגור הדרך בעדנו? שבור נשבור את הדלת הלזו.

הצעירים.

— נשבור? במה?
 — ובדינו אין כל.
 — גם מקלות אין לנו.
 — אין לנו כל מלבד לפיד זה שבידך.
 — והדלת עשויה ברזל.
 — אין בכחנו לשבור בריחים כאלה.
 — לצרה שכזו הרי לא פללנו כלל.
 — לא עלה על דעתנו, שהדלתות תהיינה סגורות.
 — מפני מה לא עלה דבר זה על דעתנו? כיון שידענו כי הקוסם מסתיר
 ...אוצרותיו...

— מאחרי דלת זו מתחילים ודאי הגנים הפורחים, היכלי הבדולח ונגוהות החמה – אבל אנו לא נגיע שמה.
 — נדמה לי כי קול צפצוף צפרים אני שומע.
 — גם לי.
 — ואני איני שומע כלום. אני משרבב את אזני ככלב הציד בהריחו
 ארנבת, אולם איני מבחין כלום מאחרי הדלת.
 — כמה מעליב הדבר!
 — כמה מרגיז הוא!

האיש גבה הקומה.

רוחכם נופל שוב? שוב יאוש ויגון? אל נא! עלינו לשבור את הדלת ושבור נשברנה. גם אם חומות ומבצרים יעמדו לנו לשטן על דרכנו – נוכל להם. אלי!
 הוא מסדר את הצעירים על יד הדלת באופן שכל אחד מהם יוכל לדקות בה בכתפו השמאלית.

האיש גבה הקומה.

עכשיו יחד! אחת, שתיים, שלש! ככה... עוד פעם. יחד: אחת, שתיים, שלש! עוד פעם...

האיש גבה הקומה ותלמידיו הצעירים עסוקים בשבירת הדלת. הם דוחים בה בכתפיהם בכל כח. צירי הברזל הורקים והיא מתחילה נעה במסגרותיה.

האיש גבה הקומה.

אחת, שתיים, שלש! כולנו יחד... עוד פעם... אחת, שתיים...

ג.

טולם אבנים צר מתפתל למעלה. השלבים עקומים ורעועים עוד יותר מאלה שלטולם בתמונה הקודמת. מסעד אין. ראשו הולך ואובד במרומי הבמה. אפלה. קול צעדים.

מלמטה, כמו מתוך מרתף, עולה האיש גבה הקומה וצעיר אהר, תלמידו האחרון. ביד האיש גבה הקומה לטידו. שניהם צועדים בקושי רב ואחר כל צעד הם מרימים ראשיהם ומביטים למעלה. האיש גבה הקומה מרים את לפידו מעל לראשו לראות מה שם; לא נראה כלום מלבד הלל ריק ושהור.

הצעיר.

אין קץ לטולם.

האיש גבה הקומה.

אמנם גבוה הוא הרבה יותר מאשר יכולתי לצייר לי מראש.

הצעיר.

והשלבים רעועים כל כך. אין כל אחיזה לרגלים.

האיש גבה הקומה.

עתיק הוא והנסיך אינו דואג לתקנו.

הצעיר.

והקור אינו פוסק. נעשיתי כולי גלדיה קרה.

האיש גבה הקומה.

נשאר לנו רק עוד החלק הרביעי מכל הדרך הארוכה הזאת.

הצעיר.

עיני עששו. אלמלי נגלה עכשיו השמש, ודאי היה מסמא אותן.

האיש גבה הקומה.

להפך. אור החמה ירפא אותן.

הצעיר.

מכל המתנה הרב, שנכנס אתנו לתוך הארמון, לא נשארנו אלא שנינו. מכל חברי נשארתי אנכי לבדי.

האיש גבה הקומה.

כן. טעיתי בתלמידי. השבתי כי די אמיצים וחזקים הם, והנה אין דרך זו לפי כחותיהם.

הצעיר.

ולוי נראה כי אין אלה אלא מטכסיסי הקוסם הוקן. אינו רוצה שיחדור אליו איש מתושבי ארצו והוא ממתם בדרך.

האיש גבה הקומה.

לא כן הובר, הרי אותנו לא המית. הנסיך הוא אב טוב ורחום. וגדול הוא ביותר, גבוה ביותר מלהשתמש באמצעים כאלה.

הצעיר.

ואף על פי כן אני מתירא. נראה לי כאלו עכשיו הגיע תורי. אחד אחד אבדו ממנו חברי, אחד אחד נפלו, אחד אחד מתו — עכשיו הגיע תורי. אחר כך יבוא גם תורך. אל ראש המגדל לא נגיע לעולם...

האיש גבה הקומה.

מתוך הולשה, רפיון רוח ויאוש אתה מדבר את דבריך אלה.

הצעיר.

וכי לא נכזבו כל התקות ?

האיש גבה הקומה.

סימן שהיו תקותיך קלושות. ואמונתך קטנה...

הצעיר.

וכי לא היו כל האולמים ריקים ?

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

כלום לא אמרת כי מאחרי הדלתות הנעולות מתחילים טרקליני הבדולח ? הנה פתחנו מאה דלתות — איה הטרקלינים ?

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

כלום לא אמרת כי במדה שנוסיף לעלות, תהא דרכנו הולכת וקלה, הולכת וטובה ; הנה במדה שאנו מגביהים לעלות, הולכת הדרך וצרה, הולכת וקשה...

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

וכי הגיע לעינינו אף קו אחד של אור ?

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

ההגיע לאזנינו אף צליל אחד במשך הלילה הארוך

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

וכי לא רדף אחרינו המות למן הרגע הראשון לבואנו לתוך הארמון ועד עתה ?

האיש גבה הקומה.

אם אכל היאוש את נפשך כולה, אם לא נשאר בה גם ניצוץ אחד של אמונה —
למה אתה ממשיך את הדרך ? למה אתה מכתת את רגליך ?

הצעיר.

האמנם אינך יודע למה ? ולי נראה כי אתה היית הראשון שמצאת את טעם
לכתנו אחריו במסדרונות האפלים והשוממים הללו. מכתת אני את רגלי — מפני
שמסחד אני להשאר כאן יחידי בלעדיך, בלי לסיידך.

האיש גבה הקומה.

רק מטעם זה ?

הצעיר.

רק. וכי אין זה טעם מספיק ? אלו ידעתי את הדרך לחוץ, הייתי חוזר. כולנו
היינו חוזרים בהיות עוד חברי בחיים. אבל את הדרך למטה איני יודע. נדמה לי
שגם אתה אינך יודע אותה. ארחות עקלקלות הלכנו. שבעים ושבע תעינו, ועכשיו
אין אנו אלא נלכדים בפה. ולהשאר כאן לבדי, באפלה, בין הכתלים השוממים
הללו — הרי זהו המות. נורא ממות !

האיש גבה הקומה.

מסחד אתה ?

הצעיר.

כן. מפחד אני. לשבת בדד על שלבי האבן הקרירים והלחים, להקשיב לריקניות
שמסביב ולצעדי המות ההולך וקרב, המות המכוּעַר, הממושך המענה... לא ? מוטב
ללכת אחריו עד...

האיש גבה הקומה.

עד ?

הצעיר.

עד שתמעדנה הרגלים מאליהן ואפול אין אוניס למטה.

האיש גבה הקומה.

ולמעלה אינך מתגעגע יותר ?

הצעיר.

למעלה ? הרי לשם לא נגיע לעולם. הקוסם אינו רוצה בכך. צדקו שומרי הסף.

האיש גבה הקומה.

שומרי הסף ? שקר, שקר הדבר ! הזקנים הללו לא צדקו. אני אעלה למרום. אני אעמוד לפני הקוסם ויהי מה.

הצעיר.

כמדומני שגם אתה אינך מאמין בדבריך אלה ואינך אומרם אלא כדי לעודך את עצמך.

האיש גבה הקומה.

הבוז לך ! לא די שרוחך נפלה, לא די שאכל היאוש את נפשך ובשרך, עוד אתה אומר לרפות גם את ידי אני. אולם לא תהיה תפארתך על הדרך הזאת. כלום שכחת את מחנות האומללים מתחת, על יד השער ?

הצעיר.

לא שכחתי.

האיש גבה הקומה.

אלא מה ? סבור אתה כי אין להם כל תקנה וכי עליהם להיות נמקים בענים ? להיות הולכים וכלים, הולכים וכלים לעינינו ולעיני המגדל הזה ?

הצעיר.

איני יודע. אולם איני מאמין, שנביא להם אנו את הישועה והגאולה. אפשר שגם בזה צדקו שומרי הסף. יש רק לבקש, להתפלל.

האיש גבה הקומה.

להתפלל ? וכי מעטות הן התפלות שנשאנו עד היום למרום ? תמוהני ! כיון שאתה נאמן כל כך לשומרי הסף ולתורתם, מה לך אצלי ? כיצד באת אלי, ולמה הלכת אחרי ?

הצעיר.

הטעה אותי אור אבוקתך. חשבתי כי יש ביכלתה להאיר את כל העולם...

האיש גבה הקומה.

ועכשיו ?

הצעיר.

עכשיו נוכחתי כי אין אורה מספיק אפילו להבריא את הצללים מעל הכתלים.

האיש גבה הקומה.

כטוי תודה ! כלום אפשר היה לך להגיע עד כאן בלי אורה של אבוקה זו ?

הצעיר.

מה לי כאן ? (המסקה). שם, מתחת, לא שבתו עוד החגים. בכל שנה ושנה צוהלת הארכיסטרה, הנערות מהוללות, מרחים ודגלים מבהימים בשלל. בעיהם...

האיש גבה הקומה.

על זה אתה מתגעגע ?

הצעיר.

אהובתי היפה מחכה לי שם, ואני לא אשוב לראותה.

האיש גבה הקומה.

ואתה היית נמנה על תלמידי ?

הצעיר.

יעברו ימים : אותי תשכח, ואחר יקחנה...

האיש גבה הקומה.

אי אפשר הדבר. מנין לי תלמידים כאלה? גלה את האמת: מבני האספסוף אתה?

הצעיר.

עת תרסבנה עצמותי על גבי האבנים הללו - ישכב אחר עם יפתי.

האיש גבה הקומה.

הגידה : מן האספסוף באת ותלך אחרינו ואיש לא קרא לך ?

הצעיר.

רמשים ושרצים יאכלו את בשרי והיא תחליק באותה שעה בידה הרכה את שערות ראשו... דומם אשכב ועכבישים ענקיים יטוו לי תכריכי קורים והיא

תתפתל בנרועותיו, עיניה תבהקנה, נשימתה תלהט את כל אשר מסביב ושפתיה, שפתיה היבשות והצורבות תדבקנה אל צוארו ותמצינה...

האיש גבה הקומה.

אוי לאזני שכך שומעות!

הצעיר.

שמע נא: אהובה יש לי שם מתחת, ואני לא אשוב לראותה עד עולם!

האיש גבה הקומה.

תלמידים היו לי, ידידים ורעים, והנה נשארתי לבדי...

הצעיר.

במה חטאתי לך, שבאת והרסת את חיי? במה חטאתי לפניך?

האיש גבה הקומה.

טובים וטהורים היו, נאמנים ושואפים - וימותו. והאחד שנשאר קטן הוא ושפל, נשמה דלה לו ורוח מחוסר שאיפה ומעוף. נשאר האחד, והוא הנרוע שבהם, המכוער והנשחת, ואינו כדאי, שיעלה אתי... ואינו כדאי שתזהיר לו החמה... אינו ראוי לעמוד לפני כסא כבודו של הנסיך...

הצעיר.

למה הדלקת לפיד רמיה זה ותוליכני שולל? אותי ואת חברי?...!

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

את דם כולם אני דורש היום מידך!

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

סבבת אותנו במרמה וכחש - ואנחנו האמנו לך ונלך אחרך.

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

לא היה בידך אלא ניצוץ אחד קלוש ודועך ותבטיח לנו שמשות בשמים...
לא היה לך אלא שקר אחד קטן ותדבר אלינו על האמת הגדולה...

האיש גבה הקומה (טוריש).

הצעיר.

כל הכמתך הרבה, מופתיך ומעשי נפלאותיך שם מתהות, בעיר, לא היו
אלא אחיות עינים — ואתה הבטחת לנו עוד כהנה וכהנה...

האיש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

צעירים היינו ותמימים וגאמין לך ולכל דבריך ואתה כחשת לנו ותגנוב
אח לבנו.

איש גבה הקומה (מחריש).

הצעיר.

טרקליני זהב גני קסמים הבטוחות לנו במרומים — ואת זוינו על האדמה קמחת...

האיש גבה הקומה.

הס! אל תוסף מלה עוד!

הצעיר.

לא לך לכעוס ולצוות לי, אל השמים קראת לנו והביאנו אל מגדל
שומם וקודר, שאין בו אויר לנשימה...

האיש גבה הקומה.

הס! פחדן אתה, מוג לב וקטן נפש — מה לך נאן?

הצעיר.

מה לי כאן? אנה אמור אתה: מה לי כאן?

מן החוק, מאחורי כתלי המגדל, מגיעה נהימת רוח. שניהם
מקשיבים. כעבור רגע נוהם הרוח שנית.

האיש גבה הקומה.

הרוח! הקול הראשון שהגיע אלינו מן החוק! הידרד! — הידרד! —

הצעיר (עומד נבוך ומחריש).

האיש גבה הקומה.

בשורה טובה היא לי נהימת הרוח. אולם אתה — מה לך פה? ל ב ד י
אני עולה למעלה.

הצעיר (בכלים).

ואני ?

האיש גבה הקומה.

למטה תרד.

קודם שהספיקה לו השעה לצעיר להביט על סביביו הטפו האיש גבה הקומה בערסו וטלטלו בכח למטה. זעקת שבר אהת ושניה והר קול נפילתו מתחת. ויגע עומד האיש גבה הקומה על מקומו בלי נוא, שריקת רוח שלישית.

האיש גבה הקומה.

עכשיו אני ממשיך את דרכי לבדי. מכלל המחנה הרב לא נשאר אתי איש. טעות היתה בידי. טעות ! אין חברים ובני לוויה על הדרך הזאת. העולה — עולה לבדו. לבדי אעלה.

שריקת רוח.

הרוח קוראת לי. הרוח מבשרת ומעודדת. עוד מעט, עוד מעט ואני אגיע אל מחוז חפצני. הקוסם הגדול ודאי ממהין לי כבר. הקוסם הזקן ישמת לקראתי כשמוח אב זקן על בניו שלא בקרוהו ימים ושנים. עולה לאט לאט למעלה.

קדימה ! קדימה ! עוד צעד, עוד צעד. בזויותי לבדי תקל עלי הדרך...

עולה למעלה. הבמה נשארת ריקה.

ממעל בשמע קול צעדי הכבדים והיגיעים.

מערכה שלישית.

א.

סולם דומה לאלה שבמערכה הקודמת, אלא שלמעלה, מתוך דלת
סתיוחה או חלון קרוע אל הגג, מסתנן אור בהיר של בוקר, האור
מציף הזוהר של נספך את השלבים העליונים ומאיר את חלצו של
כל המסדרון הצר והכהה. מתחת משתלשל הסולם לתוך חללן השחור
והאפל של דיוטות המגדל התחתונות. הכתלים אפורים כהים.
בעלות המסך רואים את ראשו של האיש גבה הקומה בעלותו לאט
לאט וידו עם הלפיד נטויה מלשניו, אור הלפיד החורר כלפי אור
השמש הזולף מלמעלה והוא דומה לשלהבתה של עששית דולקת ביום.

האיש גבה הקומה (בעלותו).

מרחוק כבר מגיעות לכאן קרני התמה... אור לפידי מחויר ושלבי הסולם
מכסיפים. מה צוהל בי הלב! סוף סוף אחר טלטולי הדרך הארוכה והאפלה
באין קץ, אני מגיע אל ראש המגדל.

(הפסקה).

— הוי, מה עיפתי! מה עיפתי! אולם כהותי התחילו חוזרים אלי ורגלי נעשות
קלות. שוב אני קל ומהיר כתינוק בן שמונה. יכול אני אפילו לצאת במחולות!

(הפסקה).

— מה נמשך הלילה! נדמה כי קץ לא יהיה לו. שנים על שנים. בהוץ באו
ועברו לילות וימים, עלה ושקע השמש, עלה ושקע — אך כאן מבפנים,
בין הכתלים הללו, נמשך לילה אחד באין סוף. והנה — אור שמש! אור בהיר
ולבן. נכרם לפידי עם שלהבתו הקטנה והצהובה. אולם אני לא אכבה את האבוקה
הללו! אתי היתה בכל הדרך הנוראה, האירה לי את מהשכי בכל האולמים
הריקים, שמשה לי למורה דרך בכל המסדרונים העקומים והקודרים, דרך הלילה
השחור והארוך הוציאתני אל אור היום — ברוכה היא לי, ברוכה לי האבוקה!

(הפסקה).

— כמה ימים וכמה לילות עברו מיזם בואי אל שער הארמון? מי יגיד
לי זאת? אחת אני יודע: הימים רבים, רבים מאד. הנה הבגדים שעלי בלו,
הנעלים שברגלי רקבו וזקני צמח וגדל פרע. גלים גלים הוא יורד על לבי והוא
לבן כולו. אויח! זקני השחור מפת, זקני הרך הפך לבן, והנני פתאם איש שיבה.
איש שיבה! לא ראיתי ולא ידעתי כיצד היה הדבר — והנה זקנתי ושבתי. ואני

אמרתי לעבור את הדרך הארוכה הזאת בליילה אחד. עם אור השחר הבטחתי להביא להם את הגאולה, ליושבי השפלה האמללים, והם חכו לי כל הלילה, כל העם הרב והעצום חכה לשובי לילה שלם, ואני לא שבת. מקצתם חכו מתוך שחוק והוללות חג ומקצתם מתוך דמעות וענויים. בבוקר שבו כולם אל משכנותיהם אשר בעיר במפח נפש, הללו שבו לבתיים ולעבודת יומם מתוך צחוק של לעג, לעג של בוז לחולם הצעיר. והללו לערמות התבן המגואלות, לרעבונם ולחרפתם מתוך חריקת שנים וקללה לרמאי האכזרי, שידע להעיר בלבבות העלובים תקוות מזהירות, ולמלאותן לא ידע ואולי לא חפץ. כמה אגרופים הורמו שם כנגדי! וכמה גדופים וחרופים נשאו באויר לנפשי!... ושומרי הסף... זקנים מבלי עולם הללו הריעו ודאי תרועה גדולה, נאמו וחזרו ונאמו על האמונה ועל הבטחון ועל ההכנעה ועל הרוח השפלה ועל הקומה הכפופה ועל הברכים הכושלות ועל הידים המבקשות ועל העינים המתננות והשפתיים המפלציות והנשמות המפחדות! ושבעים ושבע קללו והחרומו ונדו אותי ואת תלמידי ההולכים בעקבותי, את רוחי השואפת ואת קומתי הזקופה, את מבטי הישר ואת ידי החזקות, ואת רגלי המהירות ואת פי המדבר גבוהה גבוהה ואת נפשי הגאה ואת לפידי הדולק. ביתוד את לפידי הדולק! כיד מליצתם הטובה עליהם, ערמתם הרבה והשקר הגדול שבנפשם המטירו עלי אש וגפירת, והזהירו וחזרו והזהירו שבעים ושבע את נתיניו הנאמנים והמקשיבים של הקוסם הגדול — אשר לא יהין איש ללכת בדרכי ולהעלות את נרו בשלהבת לפידי הארור. והעם הרב אשר מסביב לבמה הקשיב קשב רב והודה מתוך אהבה תפלה, כי אמנם צדקו שומרי הסף החכמים והנבונים הרואים את הנולד ומגידיים מראשית אחרית. והארכיסטרה נגנה, השופרות תקעו, הפעמונים המו, העלמות בשמלותיהן הצחורות חוללו את מחולן היפה וההמון קרא פעם אחר פעם: „יחיו שומרי הסף ויחי הנסיך הקוסם!“ ואפשר כי האספסוף פתח גם בקריאה חדשה מפרשת היום: „המות למעפילים! הבוז לעולים!“ אבל שמחתכם, אדוני שומרי הסף, היתה עד ארגיעה! הנה הגעתי אל ראש המגדל. הנה בא הקץ לנדודי. עוד מעט ואעמוד לפני כסאו הרם של הקוסם הגדול. ואשמע את קולו... הנה עוד מעט ואשוב אליכם ובידי כוס הקסמים אשר כל השותה ממנה יחיה מחליו, ישבע מרעבונו, תסור ממנו חרפתו ובתוך אפלת נפשו יזהיר אור יקרות. עוד מעט, עוד מעט ויבוא הקץ לשמחת נצחונכם. יבוא הקץ למשלתכם ולמצודות השקר אשר הקפתם בהן את עיר הקוסם היפה ושדותיה הרעננים מסביב. הקץ! הקץ! הקוסם בכבודו ובעצמו יבוא וימשול בעמו. כאב את בניו, כאם רחמניה את עולליה, כן ירהם את נתיניו וידאג להם — האמללים יחדלו מן העיר אשר בשפלה ואתם תהיו מוכרחים להתפטר ממשרותיכם הכבודות, כי מה לכם בעיר אשר אין לה אמללים? מה לכם אצל עם אשר גדלה קומתו וחדל להיות עם גמדים? כי גם קומתכם תגדל, אחי בני עמי!

(הפסקה).

— ימים רבים עברו מיום החג ההוא, ואפשר כי נשכחתי כבר מלב העם. אפשר כי שומרי הסף הזקנים אינם עוד בחיים. צעירים וחדשים עומדים במקומם —

אולם הדברים אשר בפיהם הם בלי כל ספק אותם הדברים והשקר שבנפשם. אותו השקר, ואם גם נמח זכרי מלב כולם – הנה עוד מעט ואשלח להם את דברי מראש המגדל ואבשר להם את הישועה הקרובה, את בוא השחר הגדול. לבי נתר ממקומו. עוד מעט ויתעלף מרוב ששון וגיל. הן הגעתי כבר אל מחוז חפצי! הן דרכי הארוכה, דרכי המסובכת הגיעה אל קצה. לבי נשארתי בדרך, לבי במסדרון אשר אין תכלית לו, על שליבי הסולם ההרוס. תלמידי עזבוני אחד אחד. אחד אחד נשאר מוטלים גופיהם המתים והקרים על רצפת האבנים באולמים השוממים, אחד אחד תעו מן הדרך בארצות העקלקלות. איזו מהם נשאר מוטלים חולים בדיוטות התחתונות, שוכבים וממתנינים לשובנו – העודם חיים? העודם ממתנים לנו? מי יודע. אפשר כי היו לברות לשני השרצים הרעבים, אפשר כי נפצו ראשיהם אל כתלי האבן, כאשר ארכה להם העת ואיש לא שב ואיש לא בא אליהם. לבי, לבי לתלמידי הצעירים שלא זכו להגיע עד כאן! לבי, לבי לאלה מהם התועים עוד באפלה, מחפשים ומבקשים את הדרך בלי תקווה למצאה. לבי לאלה המגששים ואינם מוצאים, המכתתים רגליהם על אבני המרצפת הקרה והרטובה, הנופלים וקמים, נופלים וקמים, עד אשר יפלו לברי קום עוד. כי אבוקה אין בידיהם של המסכנים הללו – ובלעדיה איך ימצאו את הדרך הנכונה? לבי, לבי לאלה שלא זכו להגיע אתי עד הלום! חלשים הם ורפי אונים ואמונתם לא היתה חזקה דיה, רצונם לא היה אמיץ דיו ובטחונם לא היה רב דיו, ועל כן לא זכו לכך, על כן נשאר בדרך, על כן כשלו ונפלו, אולם אני... חזק אני ואמיץ! רוחי עשוי לבי הן. רצוני ברזל ונפשי חלמיש. רגלי אינן כושלות, ידי אינן רפות. צעיר אני... צעיר הייתי מכולם. צעיר עודני גם עכשיו. גם עכשיו! למרות השיבה שנורקה בי, למרות השנים שעברו עלי... למרות הכל עוד נשמה צעירה לי – צעירה וגדולה...

(הפסקה)

– איני יכול לשכוח את הצעיר האחרון, שנשאר אתי בדרך ואני השלכתיו לתוך התהום שמתחת. מהיכן בא לכאן? כיצד נלוו אלינו בדרך הזאת? מוג לב שכזה! נפש שהרעלה בתורת שומרי הסף ובמוסר האספסוף, פחדן ושחצן – איך הרס לבוא אל ארמון הקוסם הגדול?

(הפסקה ארוכה)

– מה רבה תהי השמחה בעיר ומה נהדר יהיה החג שיערכו לכבודי בחזירתי אליהם! מה יפים יהיו החיים בחזירי... רואה אני את צחוק ההנאה על שפתי הרעבים כאשר יאכלו לשובע בפעם הראשונה, שומע אני את קריאת ההיידד הפרועה של המצורעים בהלבין בשרם, את צחוק הנערות בשוב אליהן האוהבין הבוגדים, את דמעות השמחה של האמהות בשוב בניהן החולים לאיתנם אני רואה, את חדות העורים כשתפקחנה עיניהם ואת התמהון העב על פני החרשים כשתגיע לאזניהם נגינת העולם שמסביב. שירים חדשים, נגינות גיל וזמירות צהלה אני שומע. לבי רן בי. העולם כולו רן אתי. השלבים הרעועים הללו, הכתלים הריקים הללו – מראה חדש להם, נחשול של רעננות הציף את העולם כולו. קוי השמש הללו הכניסו זוהר לתבל...

(הפסקה)

— אולם הבה אמהר! הללו מתחת הרי מחכים לי. אם גם שכחוני, אם גם נואשו ממני, אם גם נמח זכרי מלבם — ממתינים הם לי ולגאולה העתידה. מצפים ומקוים מתוך מועקת היסורים. מתוך מאוביהם וחרפת עגויהם נשא לבם אלי, שלוחה תקותם אלי. הבה אמהר! כל רגע יקר וחשוב היום. כל רגע! — אני עולה! ברנה וצהלה אני עולה לקראת השמש והשחקים הכהולים. הלי קלו, שוב קלו. אני עולה!

זומר חרש נגינת תהלוכה נוהלת ועולה ומטפס למעלה בצעדים קלים ומהירים.

בהוך נושב רוח הזק ומתדפק על כתלי המגדל.

ב.

ראש המגדל.

מעין גזוזטרא מרובעת מוקפת מעקה. מסביב לה מרחב אין קץ. שמים כחולים וגבוהים. שמש בוקר עולה, מלמטה עננים צחורים. אופקים רחבים עד אין שעור. רוח הזקה נושבת. רצפת גזוזטרא גבוהה מעט מקרקע הבמה ויש לראות גם את כתלי המגדל האפורים.

הרצפה היא של אבן. בקרן הימנית פתח מרובע למטה. הדלת פתוחה ונשקף מתוכה הלל שחור.

נשמעים צעדי האיש גבה הקומה על פני השלבים וקולו בזמרו. כעבור רגע מתגלה בדלת הפתוחה ראשו הגדול. בעלתו כולו ובעמדו מול קוי אור החמה — הוא נראה זקן ביותר. קומתו הגבוהה כפופה קצת, הנועותיו אטיות ויגעויות, שערות זקנו וראשו נתפכו לבנות וזמן העינים נטל הברק הקודם אולם היד הימנית אוחזת עריין בלפיד בבטחון ובכח הקודם.

האיש גבה הקומה.

האח! האח! עליתי...

(רוקד מרוב שמחה).

— מה רב האור כאן! מה רב המרהב...

(מסתכל על סביביו).

— הריני נמצא למעלה מן העננים. למעלה מן העננים. מה כחולים, מה טהורים כאן השחקים! מה זך האויר! בהרים הגבוהים, בשדות הקרח שעל ראשי ההרים אין האויר זך ככה.

(נוסס נשימות תכופות).

בערבות הציר הצפוני, בין קרחי עד אין האויר זך ככה. ומה רב האור מסביב! שפע אור כזה לא ראיתי מימי, לא בימי האביב המזהירים וגם לא בימי הקיץ הלוהטים. את העינים מסמא האור. מסמא ומרפא כאחד. ומה מועט המרחק המפריד ביני ובין השמים הטהורים! מה קרוב אני לשחק, ליריעת התכלת הזאת! מה רב כאן היופי מסביב, מה נפלא המראה! יופי כזה לא חזה גם משורר בדמיונו.

ראה אמן בחלימו. ומה מתוקה לאוזן נגינת הרוח, נגינת הרוח ושירת האופקים
הרהוקים, הרהוקים... נגינה כזו לא ידעה עוד גם נשמתו של המנגן היותר גדול!
ואני כאן! האח! האח! עליתי... תלאות הדרך נשכחו, נמחו מלבי בך
רגע, הכל, כל מה שעבר, נמה מזכרי. מה ערך יש לכל מה שעבר, אם
זכיתי לעלות ולהגיע עד כאן? הידד! הידד!
(מביט על סביבו כמבקש).

— אולם איה הקוסם?

(הפסקה).

— איה הנסיך הגדול? ואיה כסאו?

עומד רגע נדהם ונבוך. עובר פעמים אחדות לארכה ולרחבת
של הגוזזטרא. מניזו לרגעים את כמו על עיניו ומצחו. ממשש את
המעקה שמסביב.

מה זה? היכן הוא הקוסם הגדול? וכי אין אני על ראש המגדל? או
שמא נרדמתי ואין זה אלא חלום רע?

כחפש על סביבו, מעביר ידו על הלכת מצחו, לאורך זקנו,
מסתכל בלסיד שבידו, בבגדים, שבלו עליו בדרך.

אין איש. אין איש. אין כאן איש על ראש המגדל הגבוה. אין
זה חלום. אין כאן כל קוסם במרומים הללו. לבדי אני עומד כאן. לבדי.
אין איש אתי ולשווא באתי לכאן, לשוא היתה העליה כולה.

(הפסקה).

כמה ימים בליתי בדרך? כמה שנים? בגדי בלו. זקני גדל פרע ונהפך לבן.
זקנתי ושבתתי. קומתי כפופה ואון עלומי אין אתי. ומלמטה מחכים לשובי מחנות
מחנות של אמללים. מחנות מחנות של אנשים קשי יום, שהאמינו לי וחזו בי
תקות. מה אומר להם? מה אומר להם? במה אשוב אליהם? במה אשוב אל
אחי האובדים, אל אחי הטובים, ואיך אומר להם כי הענין כולו בכדי היה?
בכדי! כי אין קוסם על ראש המגדל ואין כל נסיך לעם היושב בשפלה.

באולמים הריקים והאיומים שמתחת, בתוך מרתפי הארמון הטחובים, במערות
האפלול והעמוקות, על הסולמות ההרוסים והעתיקים הולכים ותועים תלמידי
המפגרים, תלמידי הטובים שאבדה מהם הדרך. תועים הם ומחפשים, מחפשים
ואינם מוצאים את הדרך הנכונה. הוי, מה מקנא אני בהם, בתועים הללו! לו
הייתי אני תחתם! לחשוב כי יש דרך וכי רק אני תועה ואיני יודע למצוא אותה...
לשאוף למרומים מבלי להגיע אליהם... אבל אני הגעתי. להויתי הגעתי. הגעתי למען
אראה כי אין כאן כלום וכי הגויילים העתיקים, המגלות הבלות והנפלאות רמוני.
אותי ואת כל העם אשר מתחת, וגם שומרי הסף, מה הם שומרים שם? הרי בארמון
אין נסיך. בשמו של מי הם רודים בעם? ולעם הזה אין אדון ואין אב. ריק הארמון,
דיק המגדל, רק מחנות של עכברים מהלכים בו... עטלפים וצללים קודרים שוכנים
בתוכו — מה להם לשומרי הסף כאן? בגויילים העתיקים היה כתוב על דבר גנים
שורהים תלויים באויר, על טרקליני זכוכית ובדולח, על מקהלות צפרים, על רחמי

אב ורוב גבורתו – בדותא! אין זו אלא בדותא! אחי האמללים מרימים עיניהם אל על, פורשים כפיהם כלפי המגדל – ואין רואה את הידים הללו, אין שם לב אל העינים המתחננות. אלפי רבבות הפלות נשאות לכאן – ושומע אין להן, שומע אין להן לתפלותיהן של גרי השפלה. המגדל הגבוה רמה. ריק הוא! ריק הוא!! וגם הלפיד כזב, שקר ענה בי אורו. שלהבתו הצהובה הולכתני שולל. בשרה השלהבת וקראה, בשרה ורמזה – ותביאני עד הלום. וכאן אין איש.
(הפסקה).

אין קץ למרחב שמסביב, אבל ריק הוא, שמים ועננים, שמים ועננים – ותו לא. רב האור כאן, חזק אור השמש – אך מה קר הוא. אני רועד מקור. מה חזק הקור כאן! מה חזק הרוח! עוד מעט וישאני ויטלטלני לתהום שמתחת. ומה רב המרחק ביני ובין האדמה. מה רחוקה האדמה ממני! מה נוראה כאן הבדידות! יחיד בין שמים ועננים. יחיד עם הרוח השורק ועם האויר הריק. אלך לי מכאן. אמלט על נפשי כל עוד יש כה לנוס. כל עוד ישאוני רגלי, כי מה לי כאן במרומים אלה אם הקוסם איננו? מה לי פה במרחבים הקרים, תלוי בין השמים והארץ, רחוק מאחי, ומביתי אשר בשפל?
(מביט עוד הפעם על המרחב שמסביב).

אנוס על נפשי כל עוד לא קפאה בי. אבוא אל העיר ואספר לאחי את אשר ראיתי כאן. את אשר אין תוחלת להם ותקותם מאפע. ידעו כי אין להם נסוך במרום וכי גלמודים הם תחת כפת השמים הרחוקה כמוני כאן. ידעו נא כי אין מרפא למכאוביהם, אין נחמה לצערם ואין שלומים לעינים ודמעותיהם. ואתה, לפידי הכוזב, האירה נא לי את הדרך למטה.

נגש אל הפתח ואמר לרדת. ברגע זה מכנה נשיבת רוח חזקה את האבוקה שבידו.
הוא נשאר על עמדו נדהם, עננה של יגון עולה ומקדירה את פניו, ההולכים ומזדקנים מרגע לרגע. הוא נראה זקן מופלג, שתש כחו, והמות עומד מאחרי גבו.

– כבה הלפיד. נטלה ממני גם האפשרות לשוב ולרדת למטה. בחושך אין למצוא את הדרך אל שער החוץ. על כרחי אני נשאר כאן. זקן אין אונים אני נשאר כאז עם הרוח הרע, עם האבוקה שכבתה ועם הריקניות באין סוף שמסביב.

עומד על יד המעקה ומביט למטה.
הפסקה ארוכה.

מה נעשה שם בשעה זו על גבי המגרש שלפני הארמון? אפשר שהעם חוגג שוב את חג הנסידר...

מקשיב. הפסקה.

הנה מתפוררים מעט מעט העננים. שמש הצהרים מפזרת אותם. מה עמוק התהום שלפני! ראשי עלי כגלגל בהביטי, ראשי עלי סחרחר. אולם אין אני יכול לזוז ממקומי. הפץ אני לראות מה נעשה שם. העננים מתפוררים ומעט פה ומעט שם נגלים לפני כתמי אדמה שחורה, אולם את המגרש שלפני הארמון איני רואה עדיין. האון קל אני שומע. קול המולה מגיע לאוזני. מה נעשה שם? הנה נעה על

קטנה משמאל – מה זה? דגל? כן דגל. אם כן, יום חג הוא היום, כמה שנים עברו מאותו חג? והנה שב העם לחוג את חגו הגדול, את חג הקוסם. את חג השקר הגדול! דגלים מנפנפים. העננים סרו ונתפזרו, ואני רואה המון אדם רב רוחש שם מלמטה. כן, כן, חג להם היום? היראוני גם אותי?

קורע את כנף סודרו, קושר אותה אל קצה האבוקה ומנסה
בה באוויר. למטה.

לֹו רָק ראו אותי. הבה אקרא להם, אולי ישמעו את קולי. אולי יגיע קולי אליהם.

ברגע זה בוקעת רעילה מלמטה נגינה רחוקה וקלושה. הנגינה רחוקה מאד מאד.

– הארכיסטרה! המית תופים אני שומע, תופים וחצוצרות. וכנורות, או שמא אני טועה? לא, איני טועה. הרוח מעלה לכאן צלילים בודדים. צלילים קלושים. אם כן אפשר שישמעו גם את קולי.

מניח אגרופו על מיו כשפופרת וקורא בקול רם.

– אחי! אחי! – לא. אחכה עד שתשתק הארכיסטרה. עכשיו לא ישמעו את קולי, התופים יחרישוהו.

הפסקה ארוכה. מלמטה מגיעים צלילי נגינה יחידים. הוא עמו נשען על דופן המעקה, מביט למטה ומקשיב קשב רב. הצלילים נפסקים. הרוח שורק.

אחי! אחי! השומעים אתם? לשוא אתם חוגגים. חדלו לכם מן החג הזה, כי קוסם אין. אין קוסם בראש המגדל. השומעים אתם? אין כאן איש על ראש המגדל הרם. אין נסיך בארמון. ריקים האולמים הרחבים וריק המגדל הגבוה. ריק... הזוכרים אתם אותי ביום לכתתי מכם? צעיר הייתי ואמיץ – הביטו בי עתה – זקן אני ורמה אונים. כל ימי טפסתי על סולמות האבן והברזל – רגלי פצועות והן זבות דם. גבי כפוף, עורי מקומט ויבש – באתי עד הלום – אך את הקוסם לא מצאתי. אין כאן איש. שמעו, אחי אשר בשפלה: אין כאן איש. שמעו נא, אחי הרחוקים: המגדל ריק. המגדל ריק! שומעים אתם?

– שקר דברו שומרי הסף הערומים. אין לכם נסיך ומושל. אין שליט בארצכם. מבקשים אתם, מתחננים אתם, מרימים עיניכם אל על – אין שומע לכם. אין שומע לכם! התשמעו? יום אחר יום, שנה על שנה מוליכים אתכם שולל שומרי הסף החנפים. ארמון ריק הם שומרים, ארמון ריק ורקוב. שרפוהו את הארמון הזה, העלוהו על המוקד! ואת השומרים מגרו לפי חרב, הרסו את המגדל הריק והכוזב הזה. הפילוהו לארץ העלוהו באש הרסוהו עד היסוד ואל ישאר זכר לו. אל נא יתנשא פה לרקייע, ואל יטע תקוות כוזבות ובטחון מאפע בלבנות אמללים ועלובים. כי אין תקוה ואין עזר! השומעים אתם? אין לכם תקוה ואין שלומים ליגונכם וצערכם. אין שלומים!

– שמעו אלי הרעבים והחוללים. שמעו אלי כל עלובי החיים – אין לכם תקוה. ואם רב יגונכם מנשוא ואין קץ וגבול ליסורכם – לכו ונפצו ראשיכם אל

הסלעים אשר במדבר ואל עמודי האבן אשר על אם הדרכים. שימו קץ לחיים הנואלים מחוסרי הטעם והתכלית. אכזר גורלכם וידו הקשה אינה יודעת רחמים. דעו כי אין לכם מציל מידו. אין איש! בודדים אתם שם בשפלה, בודדים לגפשותיכם, כמוני כאן. — השומעים אתם? לא. אינם שומעים. רבה מדי שם התכונה מתחת! אין זאת כי אם ראש שומרי הסף מטיף להם אמרים. אל תשמעו לו, אחי האמללים. אל תשמעו לו, לנביא השקר הלזה! סקלוהו באבנים. הסיעו אבנים מקירות בתיכם זרגמוהו בהן. עפרו בעפר לעומתו כי כל דבריו שקר, דושו את בשרו בשוטים, האכילו את כלבי השוק נבלתו — כי אין ומרמה תחת לשונו. ולאלה המהרסים לבוא פנימה, המעפילים לעלות, אמרו כי יחדלו מן הדבר הזה. אין כאן כסא משפט ומלוכה על המגדל הרם ואין שופט מישרים. השומעים אתם? שרפו את המגדל, שרפו את המגדל! ערוהו! ערוהו! ערוהו עד היסוד!

— למה יעמוד פה ענק זה? למה ירים ראשו לשמים? למה ידבר לכם דברים אשר לא היו ולא נבראו? שרפוהו וראו את האמת הערומה. מתוך עיי מפתחו תצמח לכם האמת האכזרית והערומה. לאור הדלקה תפקחנה עיניכם ותראינה את אשר כסה מכם הארמון הגדול והארור הזה. השומעים אתם אותי? השומעים אתם? — לא, אינם שומעים. קטורת הם מקטירים לכבוד הקוסם הגדול. "הידד" הם קוראים ויוצאים במחולות מקהלות. קולי החלש אינו מגיע אליהם.

מרים קולו.

— שמעו אלי, אחי, אשר בשפלה! שמעו אלי מחנות האמללים אשר בעמק! שמעו אלי! שמעו אלי! שמעו אלי!
— אין שם אלי לב. מה רב המרחק ביני וביניהם! הוי, מה רחוק אני מן האדמה, מה רחוק!

— צועק אני ואין שומע לי. קולי כקול קורא במדבר. כל עמלי לשוא. אין שומע לי. מדי שנה בשנה ישובו ויתכנסו כאן, עם נגינותיהם ושיריהם, עם זרי הפרחים ותרועות החצוצרות. שנה על שנה, שנה על שנה. ומגדל ארור זה יעמוד עד עולם, עם השקר הגדול אשר בתוכו ועם קריאתו התמידית אל על. ומזמן לזמן יבואו צעירים ואמיצים, גבורי רוח ונפש ויבקשו להרוס אל היכל הקסמים פנימה ויבקשו לעמוד לפני כסא כבודו של הנסיך הגדול. ימים על שנים יתעו באולמים המסובכים כמוני, יכתתו רגליהם כמוני, יבקשו ויחפשו ולא ימצאו דבר, ואם יעלה פעם ביד אחד מהם לעלות לכאן, יהיה פה גלמוד ועזוב כמוני, ישקיף כמוני לתוך הריקניות האיומה שמסביב וכנפי נשמתו תפולנה. יקשיב לדממת המרחב באין סוף, לשריקות הרוח הרע... וכמוני היום יקרא גם הוא לאחיו מלמטה, יקרא עד לאין תכלית, ואיש לא ישמע לו. ואיש לא ישמע לו.

הפסקה ארוכה. האיש גבה הקומה מהלך איך ואילך והוא רועד מקור. לרגעים הוא מתכך את ידיו כדי לחממן קצת. אחר כך הוא יושב על רצפת האבן.

כאן אשב ואחכה לבוא המות. יבוא נא. ימהר נא לבוא. למה לי חיי עתה? למה הם לי? יבוא נא המות ויקח את נפשי צמאת המנוחה. שוב אין לי כל מאויים, כל חפץ, כל תשוקה — לנח! לנח!

יבוא נא! ימהר נא לבוא!
ואם לא יבוא, ואם יאהר, אנפץ את ראשי אל אבני הרצפה הקרה הזאת!

דממה.

האיש גבה הקומה יושב כמחכה לבואו של מי שהוא. רגע אחד
נדמה כי איווה מי שהוא כבר עומד מאחוריו. דממה. הרוח נושבת בחוקה.

ג.

המגרש שלפני הארנון. יום חגו של הנסיך.
למן החג שבמערכה היאשונה ועד עתה עברו שנים אחדות,
ואפשר גם שנים רבות, אולם כאן כמעט שלא נשתנה כלום.
צהרים. המגרש מקושט כולו. דגלים, פרחים, מרבדים. המון
רב, שאין המגרש מכילו. גם הדרך אל העיר מלאה כולה. הבימות
מרופפות ארג אדום. על זו שבאמצע המגרש – הארכיסטרה, על
זו שלפני השער הסגור עומד ראש שומרי הסף. שני השומרים
תנשארינו יושבים על ספסלים הקטן.
שומרי הסף לבושים את מדיהם הורחבים והכהים. שלשתם
זקנים, ואין להכיר אם הם אלו שהיו במערכה הראשונה או
אחרים שבאו למלא מקומם.
ממרום נשקף המגדל הגבוה, יהיר וכהה. בל העינים נשואה אליו.
עם הרמת הנטף גומר ראש שומרי הסף את נאומו, נאום הפתיחה.

שומר הסף א'.

יהי לכם היום הזה יום תהלה ותרועה, כי ממרום, מראש המגדל, נשקף
אליכם נסיך ארצכם, הקוסם הגדול, וכאב רחמן הוא שמח לקראתכם. ישכחו
היום מלבכם יגונכם וצערכם, ענוייכם ויסוריכם יגווזו לבלי שוב – כי חג
היום לנסיך! חג גדול וקדוש! שאו עיניכם אל על וחסדו הגדול ירעיף לכם
נתחומים, אתם הסובלים והנענים כל ימות השנה. נוגה צדקו יאיר את
נפשותיכם. אין מקום היום לרמעות ונחתות, אין מקום להתאוונות – לפני
המגדל הגבוה, אל פני היכלו הנהדר של נסיככם אתם עומדים.
– צהלו ורזנו, נתיני הקוסם הגדול הנאמנים, צהלו ורזנו! בתרועות
וזמירות הודו לו, במחילות ורננות – כי הוא אדון לכולנו!
– יחי אדוננו הנסיך הגדול, הנשקף אלינו ממרום מגדלו! יחי!

ההמון.

– יחי! יחי! יחי!

– הידרד! הידרד!

נערות מבין הקהל חופנות מלוא חפניהן פרחים מתוך הסלים
שבידיהן וזורקות אותם כלפי החלונות והשער הסגורים של
הארמון. שושנים אחדות נשארות תלויות על זיוי הקירות,
הנשחרות נושלות לארץ ונרמסות אחר כך ברגלי ההמון.

שומר הסף א' מרים ידו לאות והמנגנים פותחים בנגינת צהלת העלמות המחוללות יוצאות מבין הקהל המסנה להן מקום, נצלתים בידיהן ושושנים אדומים בשערותיהן ולולאות שמלותיהן הצהורות, ועומדות מחנה מול מחנה, נכונות להתחיל במחול. אינן מחכות אלא לפקודתו של שומר הסף.

ההמון הרב חוגג, תרועות החצוצרות בוקעות ועולות, מתגברות והולכות על שאר כלי השיר ורוח של חדה והתרוממות הנפש שורר על הבמה.

נשים מרימות את עולליהן, אבות את בניהם הקטנים. בתוך אלפי העינים נצתים ניצוצות, הרגלים רוקעות וטפות הזעה מבהיקות בלפני קוי השמש היוקדים.

בעט פה ומעט שם נראים בין הקהל בני אדם לבושים בלואי סחבות, בעלי מום, רעבים ונדכאים. הבעת פניהם חציה תקות וחציה הכנעה. הם עומדים שקטים ועלובים כאלו הם מצדיקים עליהם את גזר דינו הקשה של הגורל ועיניהם המלאות הכנעה נשאות אל ראש המגדל המתנשא לשחקים בתחנונים אלמים.

שומר הסף מרים שנית את ידו והעלמות מתחילות את מחולן העז והלוהט. רגלי כל הקהל מתרוממות מאליהן וכסות ידיהם מוחאות זו לזו.

פני שומרי הסף צהלים.

המסך יורד לאט לאט. גם אחר רדתו נשמעת עוד איזו זמן תרועת החצוצרות ההולכת וחוקה, הולכת וחוקה.